

Definitielijst IPMA ICB4

Definities op alfabetische volgorde

NB Dit is géén stof voor het examen! Dit is alleen een lijst waarin de betekenis van gebruikte termen kan worden opgezocht.

A

Aanbesteding	V91/92
Een procedure waarbij een opdrachtgever bekend maakt dat hij een opdracht wil laten uitvoeren en partijen vraagt een offerte in te dienen.	
Aanbevelingen voor vervolgacties	V106
Een lijst met aanbevelingen ten aanzien van de ingebruikname, doorgeschoven issues en mogelijke bedrijfsrisico's.	
Aandelen	V71/72/73
Een deel van het eigendom van een bedrijf.	
Aandelenkapitaal	C29
Nominale waarde geplaatste kapitaal dat door de aandeelhouders is gestort.	
Aanname	V101
Een voorveronderstelling waarvan uit wordt gegaan.	
Aanvoerbuffer	V81/103
De reserve op het eind van iedere niet-kritieke keten van activiteiten, voordat deze keten aansluit op het kritieke pad.	
Aanvullend recht	C32
In het bestuursrecht het recht dat van toepassing is in die gevallen dat er geen wettelijke bepalingen zijn opgenomen in andere onderdelen van het bestuursrecht. In privaatrecht een synoniem voor het regelend recht.	
Absorption Costing	C29
Zie Integrale kostprijsberekening.	
Acceptatie door beheer en onderhoud	V106
Een expliciete bevestiging door degene die de opgeleverde producten daadwerkelijk gaan beheren en onderhouden, dat de op te leveren producten voldoen aan de acceptatiecriteria en geschikt zijn voor gebruik.	
Acceptatiecriterium	V21
Een vereiste waarde op een gedefinieerde schaal waaraan een op te leveren product moet voldoen voordat de klant het product accepteert.	
Acceptatietest	V61/62
Een test op 'fit for use' door gebruikers en beheer & onderhoud.	
Accepteren (risicomaatregel)	V111/112/113
Het nemen van een weloverwogen en bewuste beslissing om de bestaande dreiging van een risico te accepteren zoals die is, omdat het niet loont daar nu al op te acteren.	

Definitielijst IPMA ICB4

Accepteren/verhogen (risicomaatregel)	V111/112/113
Een risico accepteren of zelfs verhogen om van een mogelijke kans gebruik te maken.	
Achtergestelde lening	V71/72/73
Een krediet waarbij de schuldeiser in het geval van faillissement van de schuldenaar wordt achtergesteld.	
Actief luisteren	G31-36
Een techniek waarbij de luisteraar door middel van hm'en, papagaaien, spiegelen en samenvatten laat zien dat hij luistert.	
Activiteit	V41
Iets waarmee men actief is, vaak in projecten te onderscheiden naar inhoudelijke activiteiten en beheersactiviteiten.	
Activiteitennetwerk	V41
Een activiteitenstroomschema met daarin aangegeven de tijdsafhankelijkheden tussen de activiteiten.	
Activity on node	V41
Een activiteitennetwerk met de activiteiten in de knooppunten.	
Activum (activa)	C29
Een bedrijfsmiddel van een organisatie.	
Adviseren	G41/42/43
Het geven van raad aan anderen.	
Afbakening	V31/32
Een omschrijving van wat niet tot de scope behoort, waardoor de omvang van de scope nauwkeuriger wordt bepaald	
Afhankelijkheid	V41
De relatie waarbij een situatie, proces of activiteit bepaald wordt door een andere situatie, proces of activiteit.	
Afschrijvingen	C29
De boekhoudkundige waardedaling van een materiele vaste activa.	
Afsluiting van een project	V106
De voltooiing van een project nadat de resultaten van het project zijn opgeleverd.	
Afwijking van de specificatie	V33/105
Een product dat door het project is/wordt opgeleverd, maar (naar verwachting) niet voldoet aan de specificaties c.q. niet is/wordt opgeleverd. Een afwijking van specificatie is een type issue.	
Afwijkingsplan	V104
Een plan dat wordt opgesteld naar aanleiding van een dreigende overschrijding van de toleranties als vervolg op een Afwijkingsrapport. Dit vervangt het plan waarbinnen de afwijking optreedt en beschrijft de periode vanaf de afwijking tot aan het einde van de planperiode van dat plan.	

Definitielijst IPMA ICB4

Afwijkingsrapport	V104
Een rapport waarin een afwijking wordt beschreven. Hierin wordt de afwijking, de oorzaken van de afwijking, de mogelijke tegenmaatregelen, een analyse van de tegenmaatregelen en een advies welke tegenmaatregelen het meest in aanmerking komen omschreven.	
Agile	C27
Een conceptueel raamwerk voor het flexibel en iteratief doorvoeren van veranderingen.	
Algemene maatregel van bestuur (AMvB)	C33
Een besluit van de regering, waarin wettelijke regels nader worden uitgewerkt	
Algemene voorwaarden	V91/92
De voorwaarden die bedoeld zijn om deel uit te maken van een aantal overeenkomsten, met uitzondering van die voorwaarden die de kern van de prestaties aangeven.	
Analoge schattingsmethode	V81/103
Een schattingsmethode waarbij gebruik wordt gemaakt van ervaringswaarden uit voorgaande projecten.	
Analogieën toepassen	G81/82
Een techniek waarbij je een overeenkomst tussen twee zaken als grondslag neemt voor een redenering.	
Analyse belanghebbenden	V121
Een analyse die omvat de inventarisatie van belanghebbenden, het in kaart brengen van hun onderlinge relaties en het inschatten van hun belang, invloed en hun relatie t.o.v. het project.	
Analyseren van risico's en kansen	V111/112/113
De inschatting van de waarschijnlijkheid, impact en horizon van de individuele risico's en kansen en van het geaggregeerde risico- en kansniveau.	
Arbitrage	V91/92
Een geschillenbeslechting door derden welke in plaats komt van een rechtszaak.	
Argumenteren	G41/42/43
Het ondersteunen van standpunten met één of onderbouwingen.	
Artifacts	C27
Tastbare hulpproducten.	
Assertiviteit	G51
Het op een niet kwetsende, tactvolle manier opkomen voor de eigen mening, behoeften en belangen.	
Auteursrecht	C32
Het alleenrecht van een auteur om zijn werken van literatuur, wetenschap of kunst te openbaren of verveelvoudigen. Onder het auteursrecht vallen ook het portretrecht en het beeldrecht.	

Definitielijst IPMA ICB4

Audit	V61/62
Een systematische en onafhankelijke beoordeling of de voorgeschreven processen ook worden nageleefd.	
Autonome projectstructuur	C25
Een structuur waarbij projecten geheel los van de staande organisatie worden uitgevoerd.	
Autoriteit	G81/82
Een besluitvorming waarbij één persoon uiteindelijk de beslissing neemt.	
B	
Back-to-back overeenkomst	V91/92
Een overeenkomst waarbij een deel van de aanneming of levering geheel door een derde wordt verzorgd onder verantwoordelijkheid van de aannemende partij, waarbij alle rechten en plichten van de leverancier respectievelijk aannemer jegens de opdrachtgever een op een worden doorgegeven aan die derde.	
Backlog refinement	C27
Het verduidelijken, verbeteren, prioriteren en schatten van de Product Backlog.	
Balanced Score Card	C11/12/13
Is een techniek voor het evalueren van complexe doelstellingen. In bedrijven worden in een Balanced Score Card meestal de categorieën financieel, klanten, interne bedrijfsvoering en ontwikkeling en groei onderscheiden.	
Balanced Score Card	C23
Is een techniek voor het evalueren van complexe doelstellingen. In bedrijven worden in een Balanced Score Card meestal de categorieën financieel, klanten, interne bedrijfsvoering en ontwikkeling en groei onderscheiden.	
Balans	C29
Een overzicht van de bezittingen en verplichtingen uitdrukt in geld.	
Balkenschema	V41
Een grafische weergave van activiteiten in de tijd, waarbij op de verticale as alle activiteiten met hun doorlooptijden staan aangegeven en op de horizontale as de projectkalender.	
Bankgarantie	V91/92
Een contract waarin de bank van de betalingsplichtige aan de andere partij onvoorwaardelijk garandeert een bedrag te betalen, indien daar aanspraak op kan worden gemaakt.	
Bankkrediet	C29
Tijdelijk krediet dat in principe binnen een jaar opeisbaar is.	
Baseline	V33/105
Een vastgestelde status van een situatie die dient als referentie voor verdere werkzaamheden.	

Definitielijst IPMA ICB4

Bate	C22
De meetbare verandering die als positief wordt ervaren door een of meerdere belanghebbenden.	
Batenmanagement	C22
Het geheel van managementactiviteiten om de mogelijke baten te optimaliseren en negatieve effecten te minimaliseren.	
Batenreview	C14
De beoordeling of de beoogde baten inderdaad zijn gerealiseerd.	
Batenreviewplan	C22
Een plan dat aangeeft hoe, wanneer en door wie de te realiseren baten zullen worden gemeten.	
Battle of forms	V91/92
Het fenomeen dat partijen in een overeenkomst hun eigen algemene voorwaarden proberen van toepassing te verklaren.	
BAZO	G91
Een acroniem voor het Beste Alternatief Zonder Overeenstemming, dat kan worden gerealiseerd als een onderhandeling niet tot een resultaat leidt.	
Bedrijfsethiek	G21/22
De ethiek aangaande de verschillende waarden en normen die een rol spelen bij de morele keuzen die door een bedrijf worden gemaakt.	
Bedrijfskosten	C29
Kosten van de algemene bedrijfsvoering, zoals kosten personeel en huisvesting.	
Bedrijfsmodel	C11/12/13
Een model om de essentiële aspecten van een organisatie te beschrijven.	
Bedrijfsresultaat	C29
Totaal van de operationele baten en lasten.	
Bedrijfsverandermanager	C22
De persoon binnen het programma die ervoor verantwoordelijk is dat 'zijn' afdeling de gestelde targets ook realiseert.	
Beginselsethiek	G21/22
Een denkwijze binnen de ethiek waarbij de oplossing van een ethisch probleem steeds recht doet aan een of meer beginselen.	
Begroten	V71/72/73
Het berekenen van de kostprijs.	
Begroting	V71/72/73
Een berekening van de kostprijs.	
Beheers- en rapportageniveau	V104
Een managementlaag waarnaar moet worden gerapporteerd.	

Definitielijst IPMA ICB4

Beheersactiviteiten	V104
De activiteiten die nodig zijn om het project goed te laten verlopen.	
Beheerscirkel	V104
Het cyclische proces om een project te beheersen.	
Beheersinstrumenten	V104
De verschillende instrumenten die kunnen worden ingezet bij het beheersen van een project.	
Beheersmechanismen	V104
De verschillende procedures die kunnen worden ingezet bij het beheersen van een project.	
Beheerspunten (control account)	V31/32
Een element in de WBS waarop beheersing aangrijpt en waarover gerapporteerd wordt.	
Belang	C41
Een kwestie waaraan betrokkenen voordeel ontlene n of, indien ze geschaad worden, nadeel van ondervinden.	
Belanghebbende	V121
Een persoon, groep of organisatie die belang of invloed heeft, of meent te hebben, bij een initiatief.	
Bellendiagram	C23
Een bellendiagram is een spreidingsdiagram waarin de gegevenspunten worden vervangen door bellen en waarbij aan de grootte van de bellen een betekenis wordt toegekend.	
Benchmarking	C11/12/13
Het vergelijken van de eigen processen en producten met de prestaties van andere organisaties.	
Beoordelaar/ reviewer	V61/62
Een persoon of entiteit die een product beoordeelt op basis van de opgestelde criteria.	
Beoordelen van risico's en kansen	V111/112/113
Het proces van identificeren, analyseren en evalueren van risico's en kansen.	
Beoordelingsgesprek	C28
Een gesprek waarin de leidinggevende zijn oordeel geeft over het functioneren van de medewerker, zowel qua inzet als in kwalitatief en sociaal opzicht.	
Beperking	V101
Een voorwaarde waaraan de uitvoering van een activiteit moet voldoen.	
Beroepsethiek	G21/22
De ethiek aangaande het maken van bewuste keuzen voor normen en waarden, die je naleeft bij de uitoefening van je beroep.	

Definitielijst IPMA ICB4

Beschikkingsrecht	C32
Geeft de eigenaar de bevoegdheid ten aanzien van zijn zaak alle denkbare rechtshandelingen te verrichten.	
Beslisboom	V111/112/113
Een visuele uitsplitsing naar de verschillende alternatieven en de bijbehorende risico's en kansen.	
Beslisdocument	V41
Document op basis waarvan de opdrachtgever beslist wel of niet door te gaan met het project.	
Beslispunt	V41
Een (meestal) van tevoren bepaald moment in het project waarop de opdrachtgever beslist wel of niet door te gaan met het project (go/no-go moment).	
Besluitvormingsproces	G81/82
Het proces dat leidt tot een beslissing.	
Besluitvormingsstructuur	V51
Het raamwerk wie welke beslissingen in een project neemt.	
Betrokkenheid	G41/42/43
Een sterk innerlijk gevoel van verbondenheid met de omgeving, waardoor motivatie ontstaat.	
Betrouwbaarheid	G21/22
De mate waarin men erop kan vertrouwen dat een ander een belofte of toezegging na zal komen.	
Beveiliging	C33
De bescherming van een persoon of object tegen geweld, bedreiging, gevaar of schade.	
Bevoegd gezag	C33
De instantie die een bepaalde vergunning of concessie kan verlenen.	
Bevoegdheid	V51
Het recht van het toewijzen van middelen en het nemen van beslissingen.	
Binnenstebuiten luisteren	G81/82
Een techniek waarbij je zowel de steekwoorden opschrijft uit een betoog (buitenste luisteren) als in steekwoorden jouw associaties of gedachten naar aanleiding van dat betoog (binnenste luisteren).	
Blackbox	C25
Een element waarvan het gedrag bekend is maar niet de inwendige constructie.	
Blauwdruk (programma)	C22
Een beschrijving van de organisatie in zijn belangrijkste facetten.	
Boekhouding	C29
De systematische vastlegging van financiële feiten van een persoon, of organisatie.	

Definitielijst IPMA ICB4

Boekwaarde	C29
De waarde van een productiemiddel zoals die blijkt uit de balans van de onderneming.	
Brainstorming	G81/82
Een creativiteitstechniek waarin zo veel mogelijk nieuwe ideeën over een bepaald onderwerp of vraagstuk in een groep worden gegenereerd, waarbij het waardeoordeel over de geopperde ideeën wordt uitgesteld tot na de sessie.	
Break-even punt	C11/12/13
Het aantal producten welke moet worden verkocht om de initiële investeringen terug te verdienen.	
Breepunt onderhandeling	G91
Het punt waarop je de onderhandeling afbreekt en een oplossing gaat zoeken voor het probleem buiten de onderhandelende partij om.	
Brochureplan	V91/92
Een levering van een standaardoplossing tegen een vaste prijs.	
Brown-paper sessie	G81/82
Een interactieve bijeenkomst, waarin deelnemers op een centrale wand of, gezien de naam, strook bruin papier, ideeën plaatsen waarmee vraagstukken kunnen worden opgelost.	
Bruto beschikbare tijd	V81/103
De totale tijd die beschikbaar is in een bepaalde periode.	
Bruto omzetresultaat (bruto marge, bruto winst)	C29
Netto omzet minus kostprijs van de omzet.	
Budget	V71/72/73
Een geautoriseerd bedrag voor het realiseren van een resultaat.	
Budgetbeheersing	V71/72/73
Het monitoren van de bestedingen, uitgaven en verplichtingen, het inschatten van de nog te verwachten kosten, het nemen van de benodigde corrigerende maatregelen en het eventueel escaleren bij een dreigende overschrijding van de budgettoleranties naar het naast hogere management.	
Budgetbewaking	V71/72/73
Het monitoren van de bestedingen, uitgaven en verplichtingen, het analyseren van de status, het inschatten van de nog te verwachten kosten en het eventueel escaleren bij een dreigende overschrijding van de budgettoleranties naar het naast hogere management.	
Budgetcontrole	V71/72/73
Het controleren of er geen uitgaven worden gedaan die niet in het budget voorkomen of die het budget overschrijden.	
Budgetteren	V71/72/73
Het vaststellen van een budget.	

Definitielijst IPMA ICB4

Burn-dow grafiek	C27
Een grafiek waarop de omvang van de nog uit te voeren User Stories in een Sprint wordt gevisualiseerd.	
Business case	C14
De zakelijke rechtvaardiging voor het doen van een investering.	
C	
Calamiteitenbudget	V111/112/113
Zie risicobudget.	
Calamiteitenplan opstellen (risicomaatregel)	V111/112/113
Het plannen van een maatregel die zal worden uitgevoerd in geval dat het risico optreedt en waarmee de negatieve gevolgen van dat risico worden verkleind.	
Capaciteitsallocatie	V81/103
Het toewijzen van de mensen en middelen aan de onderscheidenlijke activiteiten.	
Capaciteitsmanagement	V81/103
Het management van de beschikbare en benodigde mensen en middelen.	
Capaciteitsplan	V81/103
Plan voor de inzet van mensen en middelen (uitgezonderd geld).	
Capaciteitsplanning	V81/103
Het plannen en inzetten van de capaciteit, nagaan of de capaciteit volgens planning maar ook effectief wordt ingezet, en het indien nodig nemen van corrigerende maatregelen (Plan-Do-Check-Act).	
Capital expenses (Capex)	C29
Zie kapitaalkosten.	
Causaal verband	C32
Als een gebeurtenis plaatsvindt als gevolg van bepaalde andere gebeurtenissen die daaraan vooraf gegaan zijn (oorzaak en gevolg).	
Certificering	V61/62
Het op basis van een deskundig en onafhankelijk onderzoek waarmerken van een product, proces of persoon.	
Cessie van vorderingen	V71/72/73
Financiering tegen overdracht van vorderingen op naam als onderpand voor een schuld.	
Claimmanagement	V91/92
Alle activiteiten die nodig zijn om gerechtvaardigde vorderingen tegenover derden af te dwingen en (onterechte) vorderingen door derden af te weren.	

Definitielijst IPMA ICB4

Co-makership	V91/92
Het onder gemeenschappelijk risico van de klant en de leverancier uitvoeren van de opdracht.	
Coachen	G51
Een persoon of groep begeleiden bij het zelfstandig vinden van een oplossing voor een probleem.	
Coachend leiderschap	G51
Een leidinggevende aanpak, waarbij de leidinggevende de medewerker zelf laat nadenken over situaties, de eigen persoonlijke kwaliteiten en verantwoordelijkheden die genomen kunnen worden.	
Cognitieve dissonantie	G31-36
De onaangename spanning die ontstaat bij het kennismaken van feiten en opvattingen die strijdig zijn met een eigen overtuiging of mening, of bij gedrag dat strijdig is met de eigen overtuiging, waarden en normen.	
Communicatie	G31-36
Uitwisseling van informatie.	
Communicatiekanaal	G31-36
Het medium waarop communicatie wordt overgedragen. Informatie kan mondeling, schriftelijk, elektronisch en audiovisueel worden overgedragen.	
Communicatiemodel	G31-36
Een model waarin de relaties tussen zender, bericht en ontvanger schematisch wordt voorgesteld. Dit omvat tenminste de zender, de ontvanger, de boodschap, het kanaal en ruis.	
Communicatieplan	V121
Een plan dat beschrijft hoe, wanneer en door wie met welke belanghebbenden en met welk doel zal worden gecommuniceerd en de daarbij geraamde kosten en capaciteit.	
Competentiemanagement	C28
Het management en ontwikkeling van de competenties van de individuele personen in een organisatie om te zorgen dat deze mensen toegerust zijn en blijven voor hun taakstellingen in een voortdurend veranderende omgeving.	
Compromis	G81/82
Een besluitvorming waarbij men gezamenlijk een tussenoplossing overeenkomt.	
Concessie	V33/105
De beslissing dat een afwijking van specificatie zonder corrigerende maatregelen is geaccepteerd.	
Conditionele risico's en kansen	V111/112/ 113
Zie voorwaardelijke risico's en kansen	
Configuratie	V33/105
Het geheel van configuratie-items.	

Definitielijst IPMA ICB4

Configuratie-item (CI)	V33/105
Een product waarvan de status en de (inhoudelijke) kenmerken moeten worden beheerst.	
Configuratie-item record	V33/105
De geregistreerde informatie van een configuratie-item, inclusief de relaties die dat configuratie-item heeft met andere configuratie-items.	
Configuratiebaseline	V33/105
Een vastgestelde status van een product op basis waarvan het product moet worden gerealiseerd.	
Configuratiemanagement	V33/105
Het management van de configuratie-items en omvat de basisfuncties plannen, identificeren, wijzigingsbeheer, status verantwoorden en verifiëren configuratie-items.	
Configuratiemanagementdatabase (CMDB)	V33/105
Een database met het totaal van alle configuratie-item records.	
Configuratiemanagementstrategie/plan	V33/105
De strategie die de procedures, verantwoordelijkheden en technieken beschrijft voor het managen van de configuratie-items.	
Configuratiemanagementsysteem	V33/105
De processen en ondersteuningssoftware die gebruikt wordt om de Configuratie-item-records te beheren.	
Configuratiemanager	V51
De persoon die operationeel verantwoordelijk is voor het configuratiemanagement.	
Conflict	G71/72
Een botsing van meningen, belangen of karakters.	
Conflictfase	G71/72
Een classificatie van de ernst en de diepgang van een conflict.	
Conflictstijl	G71/72
Een specifieke vorm van gedrag voor het oplossen van conflicten.	
Conformance kosten	V61/62
De preventiekosten en beoordelingskosten om te voldoen aan de gewenste kwaliteit.	
Consensus	G81/82
Een besluitvorming waarin alle partijen kunnen leven met de gemaakte keuze.	
Consortium	V91/92
Een rechtspersoon waarin meerdere partijen samenwerken om een opdracht uit te voeren. Waarbij ieder voor eigen rekening en risico levert en met behoud van de eigen winst voor zijn deel van de totale levering.	
Contante waarde	C11/12/13
Het bedrag dat je nu moet investeren tegen een bepaald rendement om een bepaalde kasstroom te realiseren.	

Definitielijst IPMA ICB4

Contingentiereserve	V71/72/73
Een budgetpost ter dekking van voorziene risico's (known-unknowns).	
Contract	V91/92
Een in rechte afdwingbare overeenkomst.	
Contracteringsplan	V91/92
Het plan wat beschrijft wat, op welke wijze van aanbesteding, in welke contractvorm, wanneer en door wie wordt ingekocht of uitbesteed en wat daarbij de belangrijkste selectie- en gunningscriteria zijn.	
Contractmanagement	V91/92
Het overeenkomen van de voorwaarden en condities van de contracten zowel als het zekerstellen dat deze voorwaarden en condities ook worden nagekomen en het overeenkomen en vastleggen van de contractwijzigingen.	
Control chart	V61/62
Een visualisering van waarnemingen in de tijd ten opzichte van controlegrenzen.	
Correctieve probleemoplossing	G81/82
Een oplossingsaanpak om vraagstukken op te lossen die voortkomen uit procescontrole en -beheersing.	
Corrigerende maatregel	V33/105
Een actie of combinatie van acties die ervoor zorgt dat de dreiging van het overschrijden van toleranties of een fout in een product wordt weggenomen of verminderd.	
Cost Breakdown Structure (CBS)	V71/72/73
Een hiërarchische decompositie van de kosten van het project in kostendragers en kostenposten.	
Crashing	V41
Het inzetten van extra capaciteit op het kritieke pad met als doel de totale doorlooptijd te verkorten.	
Creatieve probleemoplossing	G81/82
Een oplossingsaanpak om vraagstukken met behulp van creatieve technieken om nieuwe en originele oplossingen voor de geformuleerde vraagstukken te genereren.	
Creativiteit	G81/82
Het vermogen om te denken en te handelen op een originele en fantasierijke manier.	
Crediteur	C29
De persoon of organisatie waaraan u geld schuldig bent.	
Creditzijde balans	C29
Het geheel van vermogensvormen waarmee de bezittingen en vorderingen van een organisatie zijn gefinancierd.	
Crisis	G71/72
Een acuut probleem waardoor het functioneren of voortbestaan van een persoon, groep of organisatie wordt bedreigd.	

Crisisplan	G71/72
Een plan dat beschrijft hoe je dient te acteren bij het ontstaan van een crisis en hoe je ervoor zorgt dat je daarop voorbereid bent.	
Cultuur	G41/42/43
Het geheel van normen en waarden zoals die gedeeld worden door een groep.	
Cultuur	C51
De representatie van waarden, overtuigingen en veronderstellingen in vanzelfsprekend gedrag.	
Cultuur bewust handelen	C51
Het vermogen het eigen handelen af te stemmen op de cultuur van de organisatie en de samenleving.	
Cultuur van openheid	G41/42/43
Gemeenschappelijk gedrag dat gefundeerd is op waarden als wederzijdse waardering, collectieve besluitvorming, introspectieve houding en integere motieven, waardoor complexe vraagstukken openlijk besproken kunnen worden.	
Cultuurverandering	C51
Het doorbreken van vanzelfsprekende gedragspatronen door bewuste ontwikkeling van nieuwe onderliggende waarden, overtuigingen en veronderstellingen.	
D	
Dagboek	C29
Een register waarin in chronologische volgorde aantekening plaats van alle bedrijfsgebeurtenissen die leiden tot wijzigingen in de grootte of de samenstelling van het vermogen.	
Dagelijks logboek	V104
Een dagboek waarin onder meer problemen en punten van zorg kunnen worden genoteerd, die de betrokkene informeel kan afhandelen. Projectmanagers en Teammanagers kunnen ieder voor zich een eigen Dagelijks Logboek bijhouden.	
Dagelijkse stand-up	C27
De dagelijkse vergadering tijdens een Sprint (timebox) waarin ieder lid van het Ontwikkelteam de voortgang van zijn werk aangeeft en waarbij alle deelnemers blijven staan om een actieve houding te handhaven om er zo voor te zorgen dat de bijeenkomst niet te lang duurt.	
Dashboard	C11/12/13
Visuele weergave op één enkel beeldscherm van de belangrijkste informatie nodig om een of meerdere doelen te bereiken.	
Data	V52
Een verzameling gegevens, ofwel feitelijkheden.	
Debetzijde balans	C29
Het geheel van bezittingen en vorderingen van een organisatie.	

Definitielijst IPMA ICB4

Debiteur	C29
De persoon of organisatie die u nog geld schuldig is.	
Decharge verlenen	V106
Het ontheffen van de verantwoordelijkheid.	
Deelproject	V41
Een onderdeel van een project dat als zelfstandig project georganiseerd wordt en leidt tot een concreet deel- of tussenresultaat.	
Definition of done	C27
De definitie waaraan op te leveren functionaliteiten moeten voldoen om geaccepteerd te worden.	
Delegatie	G81/82
Een besluitvorming waarbij men de beslissingsbevoegdheid bij een ander neerlegt.	
Delen (risico- en kansmaatregel)	V111/112/113
Een overeenstemming tussen twee partijen om via een bonus-malussysteem zowel de kansen als de risico's te delen.	
Delphi methode	V81/103
Het herhaald bevragen van meerdere deskundigen omtrent een probleemstelling zonder dat de deskundigen weten wie welke input geeft.	
Delphi-methode	G81/82
Het herhaald bevragen van meerdere deskundigen omtrent een probleemstelling zonder dat de deskundigen weten wie welke input geeft.	
Deltameting	C14
Een meting van het verschil in ontwikkeling na niets doen (nulscenario) of wel wat doen.	
Deontologie	G21/22
Zie beginsethiek.	
Depth of control	C25
Het aantal managementlagen dat effectief kan worden aangestuurd.	
Deugdenethiek	G21/22
Een denkwijze binnen de ethiek waarbij het ethisch juist handelen wordt bepaald door de vraag 'hoe moet ik leven?'	
Dienstenportefeuille	C24
Een overzicht van het geheel van diensten dat wordt aangeboden.	
Direct Costing (D.C.)	C29
Zie variabele kostencalculatie.	
Directe kosten	C29
Kosten die op een kosteneffectieve manier rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan een object.	

Discontofactor	C11/12/13
De factor waarmee kasstroom in een bepaald jaar vermenigvuldigd dient te worden om de netto contante waarde van die kasstroom te berekenen.	
Discontopercentage	C11/12/13
Het verplichte rendement op een investering die binnen een organisatie moet worden gemaakt.	
Dividend	C29
Bedrag wat aan de aandeelhouders wordt uitgekeerd.	
Document	V52
Een gegevensdrager met daarin of daarop vastgelegde gegevens.	
Documentbeheer	V52
Het management van de beschikbare documenten en kent de functies plannen - identificeren en beheren - goedkeuren, wijzigen en distribueren - statusverantwoording - bewaken en bijsturen.	
Doelen-inspanningen netwerk	C22
Een visualisering van doelen, subdoelen en inspanningen en hun onderlinge relaties.	
Doelenboom	C22
Een visualisering van doelen en subdoelen en hun onderlinge relaties.	
Doelenidentificatie	C22
Het onderdeel van het batenmanagement gericht op het identificeren van de te realiseren doelen en baten en op te treden negatieve baten.	
Doelgerichtheid	G101
Zie effectiviteit.	
Doelmatigheid	G101
Zie efficiëntie.	
Double loop leren	C28
Het leren door het begrijpen van de achterliggende principes.	
Draagvlak	G51
De mate waarin belanghebbenden een onderwerp ondersteunen.	
Driepuntschatting	V81/103
Het schatten van een waarde op basis van een optimistische, pessimistische en een meest voorkomende waarde.	
Duivelsdriehoek	C21
Is de driehoek die visualiseert hoe kwaliteit, tijd en geld in een project zich tot elkaar verhouden.	
Duurzaam ondernemen	C31
Het ondernemen waarbij een balans wordt gezocht tussen Profit, People en Planet.	

Definitielijst IPMA ICB4

Duurzaamheid	C31
De eigenschap van lang goed te blijven of te blijven bestaan.	
Duurzame ontwikkeling	C31
De ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien, in gevaar te brengen.	
Dwingend recht	C32
Het recht waarvan slechts de formele wetgever van kan afwijken.	
E	
Earned Value Analyse (EVA)	V104
Een methode van prestatiemeting op basis van de geplande en gerealiseerde waarde en de actuele kosten.	
EBIT	C29
Een acroniem voor Earnings Before Interest and Taks, ofwel Resultaten voor Rente en Belasting.	
EBITDA	C29
Het acroniem voor Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortization, ofwel Resultaten voor Rente, Belasting en Afschrijving op vaste activa.	
Economische levensduur	C11/12/13
Periode waarin het bedrijfseconomisch verantwoord is een vast bedrijfsmiddel te gebruiken.	
Effectiviteit	G101
De mate waarin de gewenste doelen en resultaten zijn/worden gerealiseerd.	
Efficiëntie	G101
De verhouding tussen de opbrengst en de inzet van middelen.	
Eigen vermogen	C29
Totaal van het aandelenkapitaal en de algemene reserves.	
Eindresultaat	V31/32
De te realiseren specialistenproducten. Dit kan zijn van een werkpakket, een fase of een project.	
Elevator pitch	G31-36
Een zeer korte verbale presentatie voor het 'verkopen' van jezelf en/of een idee, product of dienst.	
Emotionele intelligentie (EQ)	G11/12/13
De mate waarin iemand zelfkennis bezit en deze kennis in relaties sociaalvaardig weet in te zetten.	

Definitielijst IPMA ICB4

Enkelvoudige aanbesteding	V91/92
Een aanbesteding waarbij slechts één partij wordt uitgenodigd om een offerte in te dienen.	
Enkelvoudige schattingen	V81/103
Het schatten van een waarde door het bevragen van een deskundige.	
Epic	C27
Een omvangrijke User story die nog verder moet worden uitgesplitst in een aantal kleinere User Stories.	
Equal-bet methode	V81/103
Een schattingsmethoden waarbij een waarde wordt gezocht waarbij de belanghebbenden een gelijk voordeel als nadeel zien als het resultaat hoger of lager uitvalt.	
Ethiek	G21/22
Het moreel geaccepteerd gedrag van elk mens.	
Europese aanbesteding	V91/92
Een verplichte procedure voor Europese overheidsorganen en gesubsidieerde instanties voor het inkopen en uitbesteden van producten en diensten.	
Evaluatie	V61/62
Een beoordeling van uitgevoerde activiteiten en daarmee samenhangende resultaten om vast te stellen welke verbeterpunten en actiepunten kunnen worden gedefinieerd.	
Evalueren van risico's en kansen	V111/112/113
Het beoordelen van de waarschijnlijkheid en impact van de risico's en kansen om vast te stellen of risico- en kansmaatregelen moeten worden genomen.	
Expertmening	G81/82
Het bepalen van mogelijke oplossingen door een expert te raadplegen.	
Extern product	V31/32
Een product die al bestaan of waarvan de realisatie buiten de scope van het project valt, maar die wel voor de realisatie van het eindresultaat noodzakelijk is.	
Externe financiering	V71/72/73
Financiering door derden.	
Externe risico's en kansen	V111/112/113
Risico's en kansen waarvan de oorzaak buiten de scope van het project ligt, dan wel buiten de verantwoordelijkheid van de projectorganisatie.	
Externe ruis	G31-36
Ruis veroorzaakt door een externe oorzaak, waardoor de ontvanger bepaalde delen van de boodschap mist.	
Extrinsieke motivatie	G41/42/43
De motivatie die voortkomt uit de kennis en ervaring die men heeft, de potentie om ergens aan bij te dragen en de betrokkenheid met de omgeving of de omstandigheden.	

F

Faalkosten	V61/62
Zie non-conformancekosten.	
Fabriekstest	V61/62
Een test van de producten voordat het de fabriek verlaat.	
Factoring	V71/72/73
Het overdragen van debiteurenadministratie aan een factormaatschappij.	
Fase	V41
Een tijdspanne binnen een project, afgescheiden van andere tijdspannen, met een vooraf gedefinieerd eindresultaat.	
Fase-eindrapport	V104
Een rapport dat op het einde van een fase wordt opgesteld met de status aan het einde van die fase, een verantwoording over de afgelopen fase en een doorkijk naar de rest van het project.	
Faseafsluiting	V104
De formele afsluiting van een fase.	
Fasedossier	V52
Het dossier waar alle voor de beheersing en beoordeling van een specifieke fase relevante managementdocumenten in worden opgeslagen.	
Faseplan	V104
Plan dat beschrijft hoe een fase wordt uitgevoerd en bewaakt en dat de producten, de tijdsplanning en de kosten van de fase weergeeft.	
Faseren	V41
Het opdelen van het project in afzonderlijke tijdsperioden, ieder met zijn eigen vooraf gedefinieerde eindresultaat.	
Faseringsmodel	V41
Een veel voorkomende fasering in projecten die dient als referentie voor het faseren van toekomstige projecten.	
Fast track	V41
Het gedeeltelijk laten overlappen van fasen om de uitvoering te versnellen.	
Fatale termijn	C32
Een niet-verlengbare uiterste termijn waarop de prestatie moet worden geleverd wil deze nog nut hebben.	
Feedback geven	G31-36
Het aanspreken van de ander op zijn gedrag als de normale transparantie in het wederzijdse verkeer niet helpt.	
Financiële baten en lasten	C29
Rentebaten minus de rentekosten en de kosten voor financiering.	

Definitielijst IPMA ICB4

Financiële bedrijfsadministratie	C29
De administratie van een organisatie waarin alle financiële feiten worden vastgelegd, de doorbelastingen en de kostprijzen worden berekend voor de verschillende activiteiten en de uitgaven worden bewaakt.	
Financiële beheersing	V71/72/73
De beheersing van de financiën omvattende het plannen, optimaliseren en bewaken van de benodigde financiële middelen in de tijd en het nemen van de noodzakelijke maatregelen om voldoende financiële middelen te hebben om het projectresultaat volgens planning te realiseren.	
Financiële lease	V71/72/73
Een onopzegbaar huurcontract waarbij de kosten van onderhoud en verzekering meestal ten laste van de huurder komen.	
Financiële projectadministratie	V71/72/73
Het financiële deel van de projectadministratie, waarin alle inkomsten en uitgaven voor het project worden vastgelegd	
Financiële vaste activa	C29
Deelnemingen en effecten in het bezit van de onderneming.	
Financieren	V71/72/73
Het verschaffen van de benodigde financiële middelen.	
Financiering	V71/72/73
De wijze hoe de benodigde financiële middelen zijn/worden verkregen.	
Fit for purpose	V21
De mate waarmee met het opgeleverde resultaat het doel van het project kan worden gerealiseerd.	
Fit for use	V21
De mate waarin het opgeleverde resultaat geschikt is voor gebruik.	
Formele macht	C41
Het vermogen om het handelen van anderen te sturen, te verruimen of te beperken op basis van de formele positie die iemand verworven heeft.	
Formele overeenkomst	C32
Een overeenkomst die volgens de wet behalve een wilsovereenstemming ook een akte nodig heeft.	
Functie (positie)	C25
Een verzameling van taken, rechten en plichten binnen een organisatie.	
Functiepuntanalyse (softwareontwikkeling)	V81/103
Een methode om de functionele omvang van een informatiesysteem te bepalen als basis voor een parametrische schatting van de benodigde capaciteit.	
Functiescheiding	C25
Het ontkoppelen van de uitvoerende en de controlerende taken.	

Definitielijst IPMA ICB4

Functioneel dader	C32
Een verantwoordelijke die bevoegd is om in te grijpen en dit nalaat en bewust aanvaardt dat een onrechtmatige daad plaatsvindt.	
Functionele baas	C25
Degene die jou vertelt hoe je werk moet worden gedaan.	
Functionele eis	V21
Een specifieke werking waaraan een product moet voldoen.	
Functioneringsgesprek	C28
Een dialoog tussen werknemer en leidinggevende, waarin het wederzijdse functioneren besproken wordt.	
G	
Gantt Chart	V41
Zie balkenschema.	
Garantieperiode	V106
De periode waarin de leverancier garandeert dat het opgeleverde resultaat conform de specificaties functioneert rekening houdend met de normale slijtage in gebruik.	
Gebruiker	V51
Iedereen die het eindresultaat van het project gaat gebruiken, gaat beheren of gaat onderhouden of anderszins met het eindresultaat te maken krijgt.	
Gebruikersacceptatie	V106
Een expliciete bevestiging door degene die de opgeleverde producten daadwerkelijk gaan gebruiken, dat de op te leveren producten voldoen aan de acceptatiecriteria en geschikt zijn voor gebruik.	
Gebruiksrecht	C32
Het recht van rechthebbenden op het gebruik van een voortbrengsel van de menselijke geest. Het gebruiksrecht valt weer uiteen in het genotsrecht en het beschikkingsrecht.	
Gemiddelde	V41
De som van alle waarnemingen gedeeld door het aantal waarnemingen.	
Genotsrecht	C32
Geeft het recht op het feitelijk gebruik van zijn zaak.	
Gesloten vraag	G31-36
Een vraag waarop je met ja of nee kunt antwoorden.	
Gesprek	G31-36
Een mondelinge communicatie tussen één of meer personen.	
Gevoeligheidsanalyse	V111/112/113
Een analyse van de invloed van fluctuaties van variabelen op het resultaat of rendement.	

Definitielijst IPMA ICB4

Gevolgenethiek	G21/22
Een denkwijze binnen de ethiek waarbij het ethisch juist handelen wordt bepaald door het goede resultaat dat bij dat handelen voor ogen staat.	
Gevolgrisiko of -kans	V111/112/113
Een risico of kans welke ontstaat door het nemen van een risico- of kansmaatregel.	
Gewoonterecht	C32
Het recht dat is gebaseerd op gewoonten (ongeschreven recht).	
Gezondheid	C33
De toestand van welzijn in geestelijk, lichamelijk en/of maatschappelijk opzicht.	
Goedkeurder	V61/62
Een persoon of entiteit die geautoriseerd is om de op te leveren producten goed te keuren.	
Goedkeuring	V61/62
Formele bevestiging dat het product compleet is en voldoet aan de opgestelde criteria.	
Groepsblindheid	G61/62
Het symptoom dat een team in zijn functioneren te veel intern gericht is en geen oog heeft voor signalen uit de omgeving.	
Grootboek	C29
Een register waarin voor iedere post op de balans de wijzigingen worden bijgehouden.	
Gunningscriteria	V91/92
Criteria waarop een aanbidding of offerte wordt gegund.	
H	
Haalbaarheidsstudie	C14
Een onderzoek een onderzoek vooraf of het gewenste resultaat realistisch en haalbaar is.	
Hiërarchische baas	C25
Degene die jouw waardering en jouw salaris bepaalt.	
Hiërarchische organisatie	C25
Een organisatie met relatief veel managementlagen.	
Histogram	V61/62
De grafische weergave van de frequentieverdeling van in klassen gegroepede data, afkomstig uit een kansverdeling.	
Historische data	V81/103
Een schattingsmethode waarbij gebruik gemaakt wordt van ervaringsgetallen voor het uitvoeren van bepaalde activiteiten.	
Hoofdkostenplaats	C29
Een bedrijfs onderdeel waar een eindproduct wordt vervaardigd.	

Definitielijst IPMA ICB4

Hoofdpuntenrapport	V104
Een rapport opgesteld door de projectmanager op overeengekomen tijdsintervallen om de opdrachtgever/stuurgroep en andere belanghebbenden te informeren over de hoofdpunten van de voortgang van de fase en de optredende issues, kansen en risico's.	
Hulpdienst	C25
Zie ondersteunende dienst.	
Hulpkostenplaats	C29
Een algemene kostengroep die functioneert als kostenplaats.	
Hybride financiering	V71/72/73
Een combinatie van centrale en decentrale interne financiering	
Hypotheek	V71/72/73
Financiering met een vaste activa als onderpand.	
I	
I/O-matrix	V52
Een matrix waarin wordt vastgelegd wie welke informatietaken heeft ten aanzien van het beheersen van de verschillende informatiebronnen en documenten in een project.	
Identificeren van risico's en kansen	V111/112/113
Het identificeren van de afzonderlijke risico's en kansen.	
IFRS	C29
International Financial Reporting Standards, boekhoudkundige standaarden voor het opstellen van jaarverslagen.	
IJzeren vierkant	C21
Is het vierkant dat visualiseert hoe kwaliteit, scope, tijd en geld in een project zich tot elkaar verhouden.	
Immateriële vaste activa	C29
Niet-tastbare vaste activa, zoals vergunningen en goodwill.	
Impact (van risico's en kansen)	V111/112/113
Het verwachte effect van een risico of kans indien deze daadwerkelijk optreedt.	
Impedement	C27
Issues die het werk van het Ontwikkelteam verstoren.	
Implementatieplan	C22
Het plan dat beschrijft op welke wijze het opgeleverde resultaat zal worden ingepast n de doelorganisatie.	
Improvisatie	C21
Het ad hoc en zonder voorbereiding uitvoeren van een activiteit.	
In gebreke stellen	C32
Een formele claim op levering door de wederpartij, waarbij hem nog een laatste gelegenheid wordt gegeven te presteren.	

Definitielijst IPMA ICB4

In verzuim	C32
Een partij als deze niet het afgesprokene heeft geleverd op of voor de fatale termijn, of op of voor de termijn gegeven bij een in gebreke stelling.	
Inbedrijfstelling projectresultaat	V106
Het in gebruik stellen van het projectresultaat.	
Incentive contract	V91/92
Een contract waarbij de kosten (gedeeltelijk) worden vergoed op basis van actuele kosten plus een incentive welke afhankelijk is van de verhouding tussen de totale actuele kosten en de geplande projectkosten.	
Increment	C27
Het geheel van opgeleverde backlog items op het eind van een sprint.	
Indirecte kosten	C29
Kosten die niet rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan een object.	
Informatie	V52
Betekenisvolle gegevens die worden overgebracht.	
Informatie(management)plan	V52
Het plan dat omvat welke informatie waar en op welke wijze moet worden opgeslagen en wie welke actie moet uitvoeren om de informatie te beheren.	
Informele macht	C41
Het vermogen om het handelen van anderen te sturen, te verruimen of te beperken op basis van een zichtbare of voelbare onderstroom die deze invloed als juist kenmerkt.	
Inherent risico of kans	V111/112/113
De grootte van een risico, voordat er risico- of kansmaatregelen genomen zijn.	
Inhoudelijk product	V31/32
Zie specialistenproduct.	
Inhoudelijke activiteiten	V104
Activiteiten die een directe bijdrage leveren aan het realiseren van het projectresultaat.	
Inkoopstrategie	V91/92
De strategie die de hoofdcontractstructuur, de mate waarin de specificaties zullen worden uitgewerkt en de marktbenadering op hoofdlijnen beschrijft.	
Inkopen	V91/92
Het verwerven van goederen en diensten (inhuren) van derden, waarbij de verantwoordelijkheid voor de realisatie blijft liggen bij de vragende partij.	
Inspanningsverplichting	V91/92
Een verplichting om bepaalde werkzaamheden uit te voeren naar beste kunnen.	
Inspectie	V61/62
Een systematische beoordeling van een product door een of meer specialisten om vast te stellen of het voldoet aan de specificaties.	

Definitielijst IPMA ICB4

Integrale kostprijsberekening	C29
Een methode van kostenrekening waarbij de indirecte kosten in de kostprijsmethode worden meegenomen.	
Integratie (systemen)	C25
Het samenvoegen van een of meerdere systemen tot een geheel.	
Integratietest	V61/62
Een test van de interfaces tussen de afzonderlijke componenten.	
Intellectueel eigendomsrecht	C32
Het recht van rechthebbenden op een voortbrengsel van de menselijke geest.	
Intentieovereenkomst	V91/92
Een overeenkomst over het inkooptraject en de rechten en plichten van de inkoopende en de aanbiedende partij.	
Interface (systemen)	C25
Een intermediair waarmee twee (sub)systemen/elementen met elkaar communiceren.	
Intern product	V31/32
Een product dat door het project moet worden gerealiseerd.	
Internal Rate of Return (IRR)	C11/12/13
Het eigen rendement van een investering.	
Interne financiering	V71/72/73
Financiering door de eigen organisatie	
Interne risico's en kansen	V111/112/113
Risico's en kansen waarvan de oorzaak binnen de scope van het project ligt, dan wel binnen de verantwoordelijkheid van de projectorganisatie.	
Interne ruis	G31-36
Ruis veroorzaakt door een innerlijke toestand van (een van) de communicatiepartners.	
Interventietechnieken	G11/12/13
Technieken die gericht zijn op het ingrijpen in een proces, om dit ten goede te keren.	
Intrinsieke motivatie	G41/42/43
De motivatie die voortkomt uit de persoon zelf, zijn persoonlijkheid en zijn waarden en normen.	
Introspectieve cultuur	G41/42/43
Een cultuur waarin het de gewoonte is om te luisteren naar de onderbouwing en betekenis van opvattingen en visies van verschillende belanghebbenden, teneinde te komen tot inzicht en breed gewaardeerde besluiten.	
Investering	C29
De (financiële) inspanning om een duurzaam bedrijfsmiddel te verwerven.	

Definitielijst IPMA ICB4

Investeringsberekening	C11/12/13
De berekening en vergelijking van de kosten en baten van een investering om mede op basis daarvan een investeringsbeslissing te kunnen nemen	
Invloed	C41
Het concrete effect van machtsuitoefening.	
Ishikawa-diagram	V111/112/113
Zie visgraatdiagram.	
Ishikawa-diagram	V61/62
Zie visgraatdiagram.	
ISO	V61/62
De Internationale Organisatie voor Standaardisatie (ISO) die normen vaststelt.	
Issue	V111/112/113
Een niet geplande gebeurtenis of conditie die (vrijwel niet) niet kan worden vermeden of al is opgetreden en die managementaandacht vereist.	
Issuelogboek	V33/105
Zie issueregister.	
Issuerapport	V33/105
Een vastlegging van de beschrijving, de impact en de beslissingen aangaande issues die formeel moeten worden afgehandeld.	
Issueregister	V33/105
Een logboek voor het vastleggen van alle issues die formeel moeten worden afgehandeld.	
J	
Jaarrekening	C29
De financiële rapportage van een organisatie over een boekjaar, bestaande uit een balans, een winst- en verliesrekening, een kasstroomoverzicht en een toelichting op deze onderdelen en op de gehanteerde grondslagen.	
Journaalpost	C29
Een notitie waarin wordt aangegeven welke grootboekrekeningen naar aanleiding van een financiële gebeurtenis gedebiteerd en gecrediteerd moeten worden.	
Jurisprudentie	C32
Het geheel van uitspraken door de rechters.	
K	
Kanban	C27
Een aanpak om het werk te stroomlijnen en de doorlooptijden van het uit te voeren werk te verkorten.	

Definitielijst IPMA ICB4

Kans	V111/112/113
Een situatie of gebeurtenis die zich in de toekomst kan voordoen en die mogelijk positieve gevolgen heeft voor het project.	
Kans-effectmatrix	V111/112/113
Een overzicht van de geïdentificeerde risico's en kansen met hun respectievelijke waarschijnlijkheid en impact.	
Kapitaalkosten	C29
Investeringskosten ofwel alle kosten die worden gemaakt voor de ontwikkeling van duurzame productiemiddelen, die langer dan 1 jaar gebruikt worden.	
Kasstroom	C11/12/13
Het verschil tussen geldontvangsten en gelduitgaven gedurende een bepaalde periode.	
Kasstroom	C29
Het verschil tussen geldontvangsten en gelduitgaven gedurende een bepaalde periode.	
Kenniscentrum	C23
Een organisatie-brede coördinerende functie voor portfolio, programma's en projecten voor het beschikbaar stellen van standaarden, kennismanagement, borging en training.	
Kerndocumenten	C22
De documenten die de essentie van een initiatief beschrijven.	
Kernwaarde	C11/12/13
Een fundamentele overtuiging die geldt als basis van ons handelen.	
Ketenmanagement	C25
Het management van de gehele keten van activiteiten over meerdere afdelingen of organisaties om producten en diensten te kunnen leveren aan de eindgebruiker.	
Kick-off	V102
Een bijeenkomst bij aanvang van een initiatief om een efficiënte en effectieve opstart van dat initiatief te bevorderen.	
Klant	V51
Organisatie of persoon die een product of dienst ontvangt.	
Klantorganisatie	V51
De staande organisatie die opdracht heeft gegeven tot de uitvoering van het project of programma en die van de resultaten van het project/programma wil profiteren.	
Kosten	V71/72/73
Toegerekende (toekomstige) gelduitgaven of doorbelastingen.	
Kostenbewust ontwerpen	V21
Het ontwerpen met als doel het minimaliseren van de totale kosten van de productlevenscyclus.	

Definitielijst IPMA ICB4

Kostendecompositie	V71/72/73
Een hiërarchische decompositie van de kosten voor het realiseren van een plan.	
Kostendrager	V71/72/73
Een product die door het project moet worden gerealiseerd.	
Kostendrager	C29
Een product die door het project moet worden gerealiseerd.	
Kostenplaats	C29
Een reëel of fictief bedrijfs onderdeel waar een homogene prestatie wordt geleverd.	
Kostenplaatsmethode	C29
De methode waarin de indirecte kosten via kostenplaatsen worden doorbelast aan een kostendrager.	
Kostenpost	V71/72/73
Een activiteit of aankoop die nodig zijn om kostendragers te realiseren.	
Kostensoort	V71/72/73
Een bepaald soort productiemiddel, dat moet worden ingezet om kostendragers te realiseren.	
Kostprijs van de omzet	C29
Direct aan de omzet toe te rekenen kosten, zoals het uitbestede werk.	
Krachtenveldanalyse	V121
Zie analyse belanghebbenden.	
Krediet op lopende rekening	V71/72/73
Het rood mogen staan op de lopende rekening.	
Kritieke activiteit	V41
Een activiteit op het kritieke pad.	
Kritieke pad	V41
De serie van opvolgende activiteiten die de kortst mogelijke doorlooptijd van het project bepalen.	
Kritieke prestatie-indicator (KPI)	C11/12/13
Een belangrijke variabele om prestaties te analyseren.	
Kritieke prestatie-indicator (KPI)	C23
Een belangrijke variabele om prestaties te analyseren.	
Kwalitatieve technieken	V111/112/113
Een subjectieve en interpretatieve techniek waar het niet gaat om feiten en cijfers, maar om de 'waarom' en 'hoe' vraag.	
Kwaliteit	V61/62
De mate waarin een geheel van eigenschappen en kenmerken voldoet aan de eisen, behoeften en verwachtingen die kenbaar gemaakt, vanzelfsprekend of dwingend voorgeschreven zijn.	

Definitielijst IPMA ICB4

Kwaliteits(management)plan	V61/62
Het plan dat de kwaliteitsdoelstellingen beschrijft en hoe die kwaliteitsdoelstellingen in het project zullen worden gerealiseerd.	
Kwaliteits(management)strategie	V61/62
De strategie die de procedures, verantwoordelijkheden en technieken beschrijft voor het managen van de kwaliteit in een project.	
Kwaliteits(management)systeem	V61/62
De complete set van kwaliteitsstandaarden, -procedures en -verantwoordelijkheden voor een locatie of een organisatie.	
Kwaliteitseis	V21
Een criterium waar een oplossing aan moet voldoen om aanvaardbaar te zijn	
Kwaliteitsverwachting	V21
Een vermoeden, op grond van huidige feiten of omstandigheden over de kenmerken van een product	
Kwaliteitsbeheersing	V61/62
Het aspect van kwaliteitsmanagement dat zich richt op het beoordelen of aan de kwaliteitsdoelstellingen wordt voldaan en het voorkomen van oorzaken dat niet aan die kwaliteitsdoelstellingen wordt voldaan.	
Kwaliteitsbeoordeling/review	V61/62
Een beoordeling van een product door een team van betrokkenen om de conformiteit aan een set kwaliteitscriteria vast te stellen.	
Kwaliteitsbestanden	V61/62
Bestanden waarmee aangetoond wordt dat de vereiste kwaliteitsborging en kwaliteitsbeheersing zijn uitgevoerd.	
Kwaliteitsborging	V61/62
Het aspect van kwaliteitsmanagement dat zich richt op het geven van vertrouwen dat aan de kwaliteitsdoelstellingen zal worden voldaan.	
Kwaliteitsdocument	V52
Een managementdocument die tijdens het project wordt opgesteld om met name de kwaliteit van de op te leveren producten te beheersen.	
Kwaliteitsdossier	V52
Het managementdossier dat alle kwaliteitsproducten bevat van het project.	
Kwaliteitskosten	V61/62
Die kosten die enerzijds worden veroorzaakt door het bewerkstelligen en borgen van de gewenste kwaliteit en anderzijds door de verliezen die ontstaan wanneer de gewenste kwaliteit niet wordt bereikt.	
Kwaliteitslogboek	V61/62
Zie kwaliteitsregister.	

Definitielijst IPMA ICB4

Kwaliteitsmanagement	V61/62
Het geheel van leidinggevende taken die nodig zijn om zeker te stellen dat aan de kwaliteitsdoelstellingen wordt voldaan.	
Kwaliteitsplanning	V61/62
Het aspect van kwaliteitsmanagement dat zich richt op het bepalen van de kwaliteitsdoelstellingen en het specificeren van de daarbij noodzakelijke processen en middelen om te voldoen aan die kwaliteitsdoelstellingen.	
Kwaliteitsregister	V61/62
Een logboek waarin alle geplande en gerealiseerde kwaliteitsbeoordelingen met de relevante data worden vastgelegd.	
Kwaliteitsverbetering	V61/62
Het aspect van kwaliteitsmanagement dat zich richt op het vergroten van het vermogen om te voldoen aan de kwaliteitsdoelstellingen en daarmee aan de verbetering van het kwaliteitssysteem.	
Kwantitatieve technieken	V111/112/113
Een objectieve techniek die gebruik maakt van rekenkundige of statistische middelen.	
L	
Lange termijnschulden	C29
Schulden met een looptijd langer dan een jaar, zoals een hypotheek.	
Lateraal denken	G81/82
Het opnieuw (anders) ordenen van bestaande informatie om nieuwe informatie te doen laten ontstaan.	
Lean Six Sigma	C27
Een methode die zich richt op het creëren van waarde en het elimineren van verspilling in alle processen, waarbij gebruik gemaakt wordt van statistische technieken.	
Lease	V71/72/73
Het huren van roerende of onroerende goederen van derden met een optie tot koop.	
Leerpuntenlogboek	V104
Een informeel logboek waarin de relevante leerpunten zijn vastgelegd voor het huidige project en toekomstige projecten.	
Leerpuntenrapport	V104
Een informeel logboek waarin de relevante leerpunten zijn vastgelegd voor het huidige project en toekomstige projecten.	
Leerpuntenrapport	V106
Een informeel logboek waarin de relevante leerpunten zijn vastgelegd voor het huidige project en toekomstige projecten.	
Leiderschap	G51
Het sturen en motiveren van anderen in hun rol of taak om doelen te realiseren.	

Definitielijst IPMA ICB4

Lening	V71/72/73
Een geldbedrag dat door een partij wordt verstrekt op voorwaarde dat het later terug wordt betaald.	
Lerende organisatie	V131
Een organisatie die continu zijn vermogen om zijn toekomst te creëren uitbreidt.	
Letter of credit (LoC)	V91/92
Een opdracht aan een bank om een bedrag te betalen bij overlegging van gespecificeerde documenten.	
Leveling (capaciteit)	V81/103
Het optimaliseren van de tijdsplanning uitgaande van de beschikbaarheid van mensen en middelen.	
Leverancier	V51
Een persoon of groep die verantwoordelijk is voor de levering van een of meer specialistenproducten.	
Leverancierskrediet	V71/72/73
Het later mogen betalen van de uitstaande vorderingen.	
Leveranciersorganisatie	V51
De staande organisatie die verantwoordelijk is voor het realiseren van het projectresultaat.	
Licentie	C32
De formele of wettelijke toestemming om iets te doen.	
Lijnafdeling	C25
Een afdeling die verantwoordelijk is voor de uitvoering van (een deel van) het primaire proces van de organisatie.	
Lijnmanager	C25
Een manager verantwoordelijk voor de uitvoering van primaire of ondersteunende bedrijfsprocessen van een staande organisatie	
Lineaire fasering (watervalmethode)	V41
Een fasering waarbij de verschillende fasen opeenvolgend worden uitgevoerd.	
Linking-pin principe	V51
Het principe dat één persoon vanuit het ene overleg steeds de verbinding vormt naar een volgend overleg.	
Liquide middelen	C29
Saldi van kas, bank en giro.	
Liquiditeit	C29
De mate waarin een onderneming in staat is aan haar direct opeisbare verplichtingen te voldoen.	

Definitielijst IPMA ICB4

Liquiditeitsplanning	V71/72/73
Een planning van de inkomende en uitgaande geldstromen gedurende een bepaalde periode.	
Locatietest	V61/62
Een test van de producten bij aankomst op de projectlocatie.	
Logboek/register	V104
Een document waarin specifieke informatie van een product of proces wordt bijgehouden als referentie en naslag.	
Long list	V91/92
Een lijst van mogelijke gekwalificeerde aanbieders.	
LSD-formule	G31-36
Een acroniem voor Luisteren, Samenvatten en Doorvragen en geeft de drie belangrijkste aspecten om meer energie in een gesprek te brengen.	
M	
Maatschappelijk verantwoord ondernemen	C31
De actieve en vrijwillige maar niet vrijblijvende maatschappelijke rol die een organisatie op zich neemt en die verder gaat dan het in acht nemen van wettelijke voorschriften.	
Macht	C41
Het vermogen om het handelen van anderen te sturen, te verruimen of te beperken.	
Management	G51
Het geheel van alle leidinggevende taken die nodig zijn om een voorgenomen resultaat te realiseren.	
Management by Exception	V104
Een besturingsfilosofie die uitgaat van een overeengekomen mandaat waarbinnen de gedelegeerde het werk zelfstandig uitvoert.	
Management by Objectives	V104
Een besturingsfilosofie die zich richt op het gemeenschappelijk maken van SMART afspraken en het voeren van regelmatig overleg tussen de opdrachtgever/ stuurgroep en de projectmanager.	
Management van veranderingen	C22
Het geheel van managementactiviteiten om veranderingen door te voeren.	
Managementdocument	V52
Een document dat tijdens het project wordt opgesteld om de realisatie van het projectresultaat te beheersen.	
Managementdossier	V52
Het dossier dat de managementproducten omvat en bestaat uit het projectdossier, de verschillende fase-dossiers en het kwaliteitsdossier.	

Definitielijst IPMA ICB4

Managementproduct	V31/32
Een product dat nodig is om het project te managen en de kwaliteit te bepalen en te waarborgen.	
Managementreserve	V71/72/73
Een budgetpost voor werkzaamheden die in rede niet voorzien kunnen worden, maar wel binnen de scope van het project vallen (unknown-unknowns).	
Managen van verwachting	V121
Het bewust beïnvloeden van verwachtingen ten behoeve van het project.	
Marge	V71/72/73
Een opgenomen voorbehoud vanwege legitieme onnauwkeurigheid in de begroting.	
Materiële vaste activa	C29
Tastbare duurzame bedrijfsmiddelen die in bezit zijn van de onderneming.	
Mediation	V91/92
De inzet van een onafhankelijke derde die zich richt op de escalaties van het conflict en het ontwikkelen van een acceptabele oplossing door de partijen zelf.	
Meerderheid	G81/82
Een besluitvorming op basis van minimaal de helft +1.	
Meesprekende cultuur	G41/42/43
Een cultuur waarin bepaalde belanghebbenden het recht van advies of instemming hebben bij voorgenomen besluiten.	
Mentaal model	V131
Een diepgewortelde veronderstelling/generalisatie die van invloed is op hoe wij dingen zien en hoe wij op dingen reageren.	
Merkenrecht	C32
Het alleenrecht op het voeren van een bepaald merk (zoals een naam of logo).	
Mijlpaal	V41
Een belangrijke gebeurtenis/moment in een project waarop de voortgang van het project kan worden gemeten.	
Mijlpalenplanning	V41
Een tijdschema op hoofdlijnen waarin de belangrijkste mijlpalen zijn opgenomen.	
Mijpalenslip-chat	V104
Een slip-chart van de verwachte opleverdata van de verschillende mijlpalen.	
Milieu-effectrapportage (MER)	C33
Een rapportage die de milieugevolgen in beeld brengt van een besluit voordat het besluit wordt genomen.	
Milieu	C33
Het leefklimaat van mens, dier en plant.	

Definitielijst IPMA ICB4

Mindmap	G81/82
Een diagram opgebouwd uit begrippen, teksten, relaties en/of plaatjes, die zijn geordend in de vorm van een boomstructuur rond een centraal thema.	
Miscommunicatie	G31-36
De situatie waarin de ontvanger de overgebrachte boodschap anders interpreteert dan de zender bedoelde.	
Missie	C11/12/13
Het bestaansrecht van een organisatie beschreven vanuit de waarden en identiteit van die organisatie.	
Mitigerende maatregel	V111/112/113
Een actie om de blootstelling aan risico's op een voor de organisatie acceptabel niveau te brengen.	
Modus	V41
In een reeks waarden de waarde die het vaakst voorkomt.	
Mondelinge overeenkomst	C32
Zie vormvrije-overeenkomst.	
Monte Carlo techniek	V111/112/113
Een techniek waarbij een reeks gebeurtenissen vele malen wordt doorgerekend.	
MoSCoW-principe	V21
Een techniek om kenmerken en initiatieven te prioriteren. Deze staat voor: must-have, should-have, could-have en won't have this time.	
Motivatie	G41/42/43
De innerlijke wens en de wil gedisciplineerd te werken aan concrete resultaten.	
Multi-expert schattingen	V81/103
Het schatten van een waarde door het bevragen van meerdere deskundigen.	
Multi-organisatieprogramma	C22
Een programma waarbij meerdere organisaties zijn betrokken als opdrachtgevende partij, om gemeenschappelijk bepaalde doelstellingen te realiseren, die zij niet of nauwelijks alleen kunnen realiseren.	
Multi-tasking	V81/103
Het uitvoeren van meer taken tegelijk of het achtereenvolgens uitvoeren van stukjes van verschillende taken.	
Multicriteria-analyse	G81/82
Een evaluatiemethode om tussen diverse discrete alternatieven een rationele keuze te maken op basis van meer dan één onderscheidingscriterium.	
Multicriteria-analyse	C23
Een evaluatiemethode om tussen diverse discrete alternatieven een rationele keuze te maken op basis van meer dan één onderscheidingscriterium.	

Multiprojectmanagement	C23
Het beheersen van en leidinggeven aan een groep van projecten, die geen andere onderlinge samenhang hebben dan dat deze projecten gebruik maken van dezelfde mensen en middelen.	
Multiprojectmanager	C23
De manager verantwoordelijk voor het beheersen van en leidinggeven aan een groep van projecten, die geen andere onderlinge samenhang hebben dan dat deze projecten gebruik maken van dezelfde mensen en middelen.	
N	
Negeren (risicomaatregel)	V111/112/113
Het nemen van een weloverwogen en bewuste beslissing om de bestaande kans te accepteren zoals die is, omdat het niet loont daar nu al op te acteren.	
NEN	V61/62
De afkorting voor de NEDerlandse Norm.	
Netto beschikbare tijd	V81/103
De tijd die daadwerkelijk aan een bepaalde taak kan worden besteed.	
Netto Contante Waarde (NCW)	C11/12/13
Het totaal van de contante waarden van de kasstromen van een investering over een bepaalde periode.	
Netto omzet	C29
Gefactureerde omzet excl. BTW.	
Netto werkkapitaal	C29
Vlottende activa – vlottende passiva.	
Non-conformance	V61/62
De kosten voor vervanging en/of herstel om te voldoen aan de gewenste kwaliteit.	
Non-verbale communicatie	G31-36
Communicatie via lichaamstaal, de intonatie en/of tekens en symbolen.	
Norm	V61/62
Een afspraak die partijen vrijwillig met elkaar maken over de kwaliteit van hun producten, diensten of processen.	
Nulmeting	C14
De bepaling van de huidige situatie om die later met de dan geldende realiteit te kunnen vergelijken.	
Nulscenario	C14
De gevolgen als niet wordt geïnvesteerd.	

O	
Obligatie	V71/72/73
Een verhandelbaar schuldbewijs voor een lening die door een overheid, een onderneming of een instelling is aangegaan.	
Octrooirecht	C32
Het recht van de octrooihouder om anderen te verbieden zijn uitvinding commercieel uit te baten, in ruil voor openbaarmaking van die uitvinding.	
Omgeving van een project	V121
Het geheel van externe factoren en belanghebbenden dat invloed heeft op het project.	
Onderabsorptie	C29
Wanneer de interne verrekening lager is dan de werkelijke kosten.	
Onderhandelen	G91
Een communicatieproces waarbij twee of meer partijen met deels strijdige en deels gemeenschappelijke belangen vanuit verschillende posities tot overeenstemming trachten te komen.	
Onderhandelingsstrategie	G91
Een gekozen onderhandelingsaanpak.	
Onderhanden projecten	C29
Overeenkomsten met derden voor de realisatie van activa.	
Onderhanden werk (OHW)	C29
Het uitgevoerde werk in opdracht wat nog niet is gefactureerd of geactiveerd.	
Onderhands met voorselectie	V91/92
Een aanbesteding waarbij een beperkt aantal partijen in de gelegenheid worden gesteld deel te nemen aan een selectie, waarna een of meer van hen worden uitgenodigd om een offerte in te dienen.	
Onderhandse aanbesteding	V91/92
Een aanbesteding waarbij slechts een beperkt aantal partijen worden uitgenodigd om een offerte in te dienen.	
Onderhoudsperiode project	V106
De periode na oplevering waarin de gebreken die optreden tijdens gebruik, nog vallen onder de verantwoordelijkheid van de leverancier.	
Ondersteunende dienst	C25
Een specialistische afdeling die een deel van de uitvoering verzorgt, ter ondersteuning van de andere lijnafdelingen.	
Onrechtmatige daad	C32
Een handeling of het nalaten van een handeling die onrechtmatig is.	
Ontspanning	G11/12/13
Het in moeilijke situaties verminderen of wegnemen van spanningen.	

Definitielijst IPMA ICB4

Ontspanningstechnieken	G11/12/13
Technieken die gericht zijn op het kunnen ontspannen.	
Ontwikkelfasering	V41
Een fasering waarbij de definitiefase en ontwikkelingsfase verschillende malen worden doorlopen om tot een gewenste oplossing te komen, die vervolgens deze wordt gerealiseerd.	
Ontwikkelteam	C27
Het multifunctionele zelfsturende team dat verantwoordelijk is voor het ontwikkelen en opleveren van de gevraagde functionaliteit in de Sprints.	
Onzekerheidsanalyse	V41
Een analyse waarbij de onzekerheid in de waarden gekwantificeerd wordt.	
Oorzaak-gevolgdiagram	V111/112/113
Zie visgraatdiagram.	
Oorzaak-gevolgdiagram	G81/82
Een visualisering van een oorzaak ten opzichte van meerdere gevolgen of andersom in de vorm van een visgraat.	
Opdrachtgever	V51
Degene die namens de klant eindverantwoordelijk is voor het succes van het project en daarmee eigenaar van het project.	
Open vraag	G31-36
Een vraag waar je niet eenvoudig met ja of nee op kunt antwoorden.	
Openbaar met voorselectie	V91/92
Een aanbesteding die algemeen bekend wordt gemaakt, waarbij een ieder zich als gegadigde kan aanmelden en waarvoor uiteindelijk slechts één of een beperkt aantal gegadigden wordt/worden uitgenodigd een offerte in te dienen.	
Openbare aanbesteding	V91/92
Een aanbesteding die algemeen bekend wordt gemaakt en waarbij iedereen kan inschrijven.	
Openheid	G41/42/43
De mate waarin men meningen en emoties deelt en open staat voor de mening van anderen.	
Openingsbod onderhandeling	G91
De aanbieding waarmee je de onderhandeling start.	
Operational expenses (Opex)	C29
Zie operationele kosten.	
Operationeel resultaat	C29
Bruto omzetresultaat minus bedrijfskosten.	

Definitielijst IPMA ICB4

Operationele baas	C25
Degene die vertelt wat je moet doen; welke werkzaamheden moeten worden uitgevoerd en wanneer het af moet zijn.	
Operationele kosten	C29
De operationele kosten ofwel alle terugkerende kosten van de onderneming, die binnen het jaar gemaakt worden.	
Operationele lease	V71/72/73
Een opzegbaar huurcontract waarbij de kosten van onderhoud en verzekering meestal ten laste van de verhuurder komen.	
Oplevering projectresultaat	V106
Het aan de klant juridisch overdragen van het projectresultaat.	
Opname projectresultaat	V106
De eindbeoordeling van het projectresultaat om na te gaan of het aan alle specificaties voldoet.	
Opportunity costs	C11/12/13
De gemiste baten van alternatieve keuzes/investeringen die men niet realiseert indien men een bepaalde investering doet.	
Opslagmethode	C29
De methode waarin de indirecte kosten via een opslagmethode worden doorbelast aan een kostendrager.	
Opstappers formulieren	G81/82
Een techniek waarbij je het probleem formuleert in een 'Hoe kun je ...'-vraag.	
Organisatie Breakdown Structure (OBS)	V71/72/73
Een hiërarchische decompositie van de projectorganisatie.	
Organisatieanalyse	V131
De analyse van het gedrag van organisaties, de factoren die dit gedrag veroorzaken en hoe deze organisaties het meest doeltreffend bestuurd kunnen worden.	
Organisatieverandering	V131
De verandering van de kenmerken en/of de configuraties van een organisatie, waardoor ook het gedrag van de organisatie wijzigt.	
Overabsorptie	C29
Wanneer de interne verrekening hoger is dan de werkelijke kosten.	
Overdracht projectresultaat	V106
Het aan de klant fysiek overdragen van het projectresultaat.	
Overeenkomst	C32
Een meerzijdige rechtshandeling, waarmee partijen over en weer bepaalde rechtsgevolgen beogen.	

Definitielijst IPMA ICB4

Overige kortlopende schulden	C29
Bedragen nog te betalen aan derden, zoals crediteuren, belastingen en premies.	
Overleg	G31-36
Een bespreking om tot een besluit te komen.	
Overlegstructuur	V51
Het raamwerk van de verschillende overleggen in een project.	
Overnemen (kansmaatregel)	V111/112/113
Het overnemen van een kans die zich kan voordoen van een ander.	
Overtuigingskracht	G51
Het vermogen overeenstemming te bereiken over gemeenschappelijke doelen met behulp van discussies of de kracht van argumenten.	
P	
Pakken van de kans (kansmaatregel)	V111/112/113
Het zodanig aanpassen van de omstandigheden, dat de kans die zich voordoet, direct wordt verzilverd.	
Parallele fasering	V41
Een fasering waarbij verschillende deelprojecten parallel van elkaar worden ontwikkeld.	
Parametrische schatting	V81/103
Een schattingsmethode waarbij gebruik gemaakt wordt van kengetallen voor samengestelde eenheden (elementenmethode).	
Pareto-analyse	V61/62
Een analyse die ervan uitgaat dat 80% van de problemen worden veroorzaakt door 20% van de situatie.	
Parkinson's law	V81/103
De wet die stelt dat het werk uitdijt als de beschikbare tijd toeneemt.	
Passiva	C29
Het totaal van alle schulden inclusief het eigen vermogen.	
PDCA	V104
Het acroniem voor Plan-Do-Check-Act en staat voor de kwaliteitscirkel van Deming. Dit acroniem wordt ook gebruikt om de algemene beheerscirkel aan te duiden.	
Performancetest	V61/62
Een test van de verwerkingssnelheid van het systeem.	
Permanente PMO	C24
Een organisatorische eenheid die de besluitvorming faciliteert en de uitvoering ondersteunt en borgt van de veranderingen, die in een organisatie moeten worden doorgevoerd.	

Definitielijst IPMA ICB4

Personeelsbeleid	C28
Dat onderdeel van het ondernemingsbeleid dat direct betrekking heeft op het personeel.	
Personeelsmanagement	C28
Het besturen en leidinggeven aan het personeelsbeleid.	
Persoonlijke ethiek	G21/22
De ethiek aangaande de verschillende waarden en normen die een rol spelen bij de morele keuzen die door een persoon zelf worden gemaakt.	
Persoonlijke macht	C41
Macht die wordt verkregen door de competenties van de persoon in kwestie. Persoonlijke macht is onder te verdelen in referentie-, informatie- en deskundigheidsmacht.	
PESTLE	C41
Een acroniem van zes (machts-)gebieden: Political, Economical, Sociological, Technical, Legal en Environmental.	
PESTLE-analyse	C41
Een analysemethode om omgevingsfactoren die invloed kunnen hebben op een organisatie in kaart te brengen.	
Pilot	C24
Een proefperiode om te testen of een concept functioneert.	
Plan	V104
Document dat beschrijft wie, waar, wanneer en hoe wat moet realiseren om een beoogd resultaat of doel te realiseren.	
Plan post-investeringsbeoordeling	V106
Een plan voor de uitvoering van de post-investeringsbeoordeling.	
Planmatig werken	C21
Het uitvoeren van werkzaamheden gebaseerd op een plan.	
Plannen	V104
Het maken van een plan.	
Planning (tijdplan)	V41
Schema van activiteiten en gebeurtenissen in de tijd.	
Planning poker	V81/103
Een specifieke techniek voor het schatten van waarden door een groep, waarbij alle partijen een gelijkwaardige stem hebben.	
Planningshorizon	V41
De tijdsperiode waarvoor een accurate en betrouwbare planning kan worden opgesteld.	

Definitielijst IPMA ICB4

Planningspakket (WBS)	V31/32
Een WBS-element waarvan de noodzaak en de kenmerken bij het opstellen van de WBS nog niet duidelijk zijn, maar die al wel worden geïdentificeerd ('pro-forma'-producten)	
Platte organisatie	C25
Een organisatie met relatief weinig managementlagen.	
PMO	C24
Het acroniem voor een project, programma of portfolio management office en staat voor project-, programma- of portfolio bureau.	
Politieke sensitiviteit	G101
De gevoeligheid voor de interne verhoudingen voor het realiseren van besluitvorming in de organisatie.	
Portfolio	C23
Het geheel van initiatieven in een organisatie om een of meerdere strategische bedrijfsdoelen te realiseren.	
Portfolio-opdrachtgever	C23
De persoon die naar het hoogste management van de organisatie eindverantwoordelijk is voor het realiseren van de bedrijfsdoelen van de portfolio.	
Portfolio-organisatie	C23
Een permanente organisatie om de doelstellingen binnen een portfolio te realiseren. Een portfolio-organisatie bestaat uit de portfolio-opdrachtgever met de stuurgroep en de portfoliomanager, het portfolio bureau en een kenniscentrum.	
Portfoliobureau	C23
Een entiteit die technische en administratieve ondersteuning verricht voor een portfolio.	
Portfoliomanagement	C23
Het beheersen van en leidinggeven aan een portfolio.	
Portfoliomanager	C23
De manager die de dagelijkse leiding heeft over de portfolio.	
Portfoliostuurgroep	C23
Hoogste overlegorgaan binnen de portfolio die de portfolio-opdrachtgever in de besluitvorming ondersteunt.	
Positioneel onderhandelen	G91
Het onderhandelen gericht op het neerzetten van standpunten en het realiseren van posities.	
Positionele macht	C41
Macht die wordt verkregen door iemands positie in de organisatie. Positionele macht is onder te verdelen in legitieme, belonings- en strafmacht en connectiemacht.	
Post onvoorzien	V71/72/73
Een specifieke managementreserve.	

Definitielijst IPMA ICB4

Post-investmentreview (PIR)	C14
De beoordeling of de beoogde baten inderdaad zijn gerealiseerd zoals die zijn gedefinieerd in de business case.	
Postprojectbeoordeling	C14
Zie post-investeringsreview.	
PPP-implementatie	C24
Het proces van het opzetten en voortdurend verbeteren van project-, programma- en portfoliomanagement in organisaties.	
Preambule	V91/92
Een beding in het contract waarin wordt vastgelegd dat de achtergrond, aanleiding en datgene wat de partijen met de overeenkomst willen bereiken.	
Precedence-chart	V41
Een tekentechniek om het kritieke pad te berekenen, waar de activiteiten als knooppunten en de relaties als verbindende pijlen worden weergegeven.	
Precontractuele fase	V91/92
De precontractuele fase is de fase in onderhandelingen voorafgaand aan het daadwerkelijke sluiten van een contract.	
Premortem-analyse	V111/112/113
Een risico-identificatietechniek die uitgaat van de veronderstelling dat een project faliekant is mislukt.	
Presentatie	G31-36
Een mondelinge informatieoverdracht aan een groep van toehoorders, die doorgaans visueel wordt ondersteund.	
Prestatiemanagement	C11/12/13
Het deel van het management dat gericht is op het sturen van de organisatie door het systematisch vertalen van de strategie via prestatie-indicatoren naar bedrijfsprocessen, gevolgd door het volgen en bewaken van deze bedrijfsprocessen op basis van die prestatie-indicatoren.	
Primair proces	C25
Het doelgerichte systeem van activiteiten dat de organisatie legitimeert en waaraan zij haar bestaansreden ontleent.	
Principieel onderhandelen	G91
Het onderhandelen gericht op het bereiken van een win-winakkoord.	
Prioriteit	V33/105
Een maat van het belang van een issue voor het realiseren van de doelstellingen.	
Privaat-, burgerlijk of civiele recht	C32
Het recht dat regels geeft met betrekking tot de verhouding tussen burgers onderling.	
Privaat-publieke samenwerking (PPS)	C22
Een samenwerking tussen private en publieke partijen in een multi-organisatieprogramma.	

Definitielijst IPMA ICB4

Proactieve probleemoplossing	G81/82
Een oplossingsaanpak om vraagstukken op te lossen die voortkomen uit situatieonderzoeken teneinde reactieve vraagstukken te voorkomen.	
Procedure	V61/62
Een reeks instructies die in volgorde moeten worden uitgevoerd.	
Proces	V61/62
Het geheel van samenhangende activiteiten dat nodig is om een bepaalde doelstelling te realiseren.	
Proces-verbaal van oplevering	V106
De vastlegging van de juridische oplevering van het projectresultaat.	
Procesconsultatie	G41/42/43
Het zodanig opbouwen van een relatie met de klantorganisatie dat deze in staat wordt gesteld vraagstukken uit de interne en externe omgeving waar te nemen, te begrijpen en erop te acteren, waardoor beoogde verbeteringen van de grond kunnen komen.	
Proceskwaliteit	V61/62
De mate waarin het geheel van eigenschappen en kenmerken voldoet aan de criteria die gesteld worden aan een proces.	
Procuratie	V71/72/73
De bevoegdheid financiële verplichtingen aan te gaan.	
Product	V31/32
Iedere input of output van een proces.	
Product backlog	C27
Het geheel van functionaliteiten waar het op te leveren product uiteindelijk aan moet voldoen.	
Productbeschrijving	V31/32
De beschrijving van een product inclusief door wie en op welke wijze het product zal worden beoordeeld en goedgekeurd.	
Productdecompositiestructuur (PDS)	V31/32
Een hiërarchische decompositie van de benodigde en te realiseren producten in een plan.	
Producteigenaar	C27
Degene die namens de klant verantwoordelijk is voor het specificeren en prioriteren van de functionaliteiten.	
Productiviteit	G101
De hoeveelheid werk die in een bepaalde periode is verzet.	
Productkwaliteit	V61/62
De mate waarin het geheel van eigenschappen en kenmerken voldoet aan de criteria die gesteld worden aan een product.	

Definitielijst IPMA ICB4

Productlevenscyclus	C21
De totale tijdspanne van een product, vanaf het eerste idee, via realisatie, gebruik, verbetering tot en met ingebruikname en sloop.	
Productstatusoverzicht	V33/105
Een rapportage van de status van alle producten. Het bevat onder meer informatie over de huidige status, de vorige status en de doorgevoerde en geplande wijzigingen.	
Productstroomschema	V31/32
De schematische weergave van de volgtijdelijke afhankelijkheden van de te realiseren producten in een plan.	
Programma	C22
Een tijdelijke organisatie, ingericht om een geheel van projecten en lijnactiviteiten te coördineren, aan te sturen en te bewaken om uitkomsten en baten te realiseren die een bijdrage leveren aan een of meer strategische doelen van een organisatie.	
Programma van eisen	V21
Het totaal van eisen en wensen waaraan een product moet voldoen.	
Programmabureau	C22
Een entiteit die technische en administratieve ondersteuning verricht voor een programma.	
Programmalevenscyclus	C22
De totale tijdspanne van een programma vanaf de programmaopdracht tot en met de afsluiting van het programma.	
Programmamanagement	C22
Het besturen van en leidinggeven aan een programma.	
Programmamanager	C22
De persoon die verantwoordelijk is voor de dagelijkse leiding van het programma.	
Programmaopdrachtgever	C22
De persoon die het hoogste management van de bedrijfsorganisatie vertegenwoordigt binnen het programma en eindverantwoordelijk is voor het realiseren van de overeengekomen doelstellingen en de verwachte baten.	
Programmaorganisatie	C22
Een tijdelijke organisatie om een programma te realiseren. De programmaorganisatie bestaat uit de programmaopdrachtgever met de stuurgroep en de programmaborging, de programmamanager, de bedrijfsverander managers en het programmabureau.	
Programmaplan	C22
Plan op hoofdlijnen dat beschrijft hoe het programma wordt uitgevoerd en bewaakt.	
Programmastuurgroep	C22
Hoogste overlegorgaan binnen het programma. Ondersteunt de programmaopdrachtgever in de besluitvorming.	

Definitielijst IPMA ICB4

Project	C21
Een tijdelijke organisatie om binnen gestelde condities een vooraf gedefinieerd resultaat op te leveren.	
Project Start Up (PSU)	V102
Een workshop met als doel de verwachtingen en visies van de belanghebbenden vast te stellen en de inhoud en de aanpak van het project met elkaar af te stemmen.	
Project(en)bureau	V51
Een entiteit die technische en administratieve ondersteuning verricht voor een of meerdere projecten.	
Projectaanpak	V101
De beschrijving op hoofdpunten hoe de op te leveren resultaten worden gerealiseerd.	
Projectaanpak	V11
De beschrijving op hoofdpunten hoe de op te leveren resultaten worden gerealiseerd.	
Projectaanvraag	V101
Het verzoek van de opdrachtgever aan de projectmanager om de projectvoorbereidingsfase op te starten.	
Projectadministratie	V71/72/73
De formele administratie van het project.	
Projectbeheersing	C21
Het geheel van activiteiten om de uitvoering van het project op een beheerste manier te laten verlopen.	
Projectbeheersing	V104
Het geheel van activiteiten om de uitvoering van het project op een beheerste manier te laten verlopen.	
Projectbeoordeling	V102
De beoordeling van het project als geheel om te besluiten de (verdere) uitvoering van het project te autoriseren.	
Projectbeslissing	V101
De beslissing van de opdrachtgever om de projectdefinitiefase te autoriseren.	
Projectbeslissing (Decision to Fund)	V102
De beslissing om de uitvoering van het project te autoriseren.	
Projectbeslissing (Decision to Justify)	V101
De autorisatie van de opdrachtgever aan de projectmanager om de projectdefinitiefase uit te voeren	
Projectbesturing	V51
De tijdelijke organisatie waarin de projectbeslissingen worden genomen. De projectbesturing omvat de projectopdrachtgever, de projectstuurgroep en de projectborging.	

Definitielijst IPMA ICB4

Projectborging	V51
De verantwoordelijkheid van de afzonderlijke leden van de stuurgroep om zeker te stellen dat het project op correcte wijze wordt uitgevoerd en dat de projectdoelstellingen worden gerealiseerd.	
Projectbuffer	V81/103
De reserve op het eind van het kritieke pad als buffer tussen de geplande einddatum van de activiteiten en de datum van oplevering	
Projectcoördinatiestructuur	C25
Een structurering waarbij projecten vrijwel geheel in de lijn worden uitgevoerd.	
Projectdefinitie	V101
Een beschrijving van het project.	
Projectdefinitiefase	V102
De eerste fase van het project waarin de basis wordt gelegd voor de uitvoering.	
Projectdoel	V21
Het te realiseren organisatiedoel ofwel het effect dat de opdrachtgever met de op te leveren resultaten wil bereiken.	
Projectdoelstelling	V21
Het binnen de gestelde criteria en restricties realiseren van het projectresultaat.	
Projectdossier	V52
Het dossier waar alle voor de beheersing en beoordeling van het totale project relevante managementdocumenten in worden opgeslagen.	
Projectdossierstructuur	V52
De indeling van de verschillende dossiers waar de documenten in worden opgeslagen.	
Projecteindrapport	V104
Een rapport dat op het einde van het project wordt opgesteld met de status van het project bij afsluiting van het project, het projectverloop en de evaluatie van de resultaten van het project afgezet tegen het oorspronkelijke plan.	
Projecteindrapport	V106
Een rapport dat op het einde van het project wordt opgesteld met de status van het project bij afsluiting van het project, het projectverloop en de evaluatie van de resultaten van het project afgezet tegen het oorspronkelijke plan.	
Projectevaluatie	V106
Een evaluatie van uitgevoerde activiteiten in en daarmee samenhangende resultaten van een project om verbeterpunten en daarmee samenhangende actiepunten te kunnen definiëren.	
Projectissue	V33/105
Een aandachtspunt dat relevant kan zijn voor het project en niet is voorzien en dat managementaandacht vereist om opgelost of afgehandeld te worden.	

Definitielijst IPMA ICB4

Projectlevenscyclus	C14
De totale tijdspanne van een project vanaf de projectopdracht tot en met de projectafsluiting.	
Projectlocatie	V61/62
De plaats of plaatsen waar de werkzaamheden voor het project worden uitgevoerd.	
Projectmanagement	C21
Het geheel van leidinggevende taken die nodig is om het projectresultaat op te leveren. Het projectmanagement omvat het plannen, organiseren, controleren en besturen van alle aspecten van het project en het motiveren van alle bij het project betrokken personen.	
Projectmanagementhandboek	C24
Een document waarin de richtlijnen en instructies zijn vastgelegd voor projectmatig werken, die moeten worden opgevolgd in een organisatie.	
Projectmanagementplan	V102
Het plan dat beschrijft hoe het project wordt uitgevoerd en bewaakt.	
Projectmanagementstructuur	V51
De structuur van de projectaansturing. De projectmanagementstructuur kent vier lagen: (1) het verantwoordelijke bedrijfs- of programmamanagement, (2) de projectopdrachtgever met de eventuele stuurgroep en de projectborging, (3) de projectmanager en de projectsupport en (4) de teammanagers.	
Projectmanagementsucces	V11
De mate waarin alle relevante belanghebbenden tevreden zijn over het optreden van de projectmanager.	
Projectmanagementteam	V51
De personen die de projectmanager assisteren bij het leiden van het project, dus de teammanagers en de projectsupport.	
Projectmanager (projectleider)	V51
De persoon die verantwoordelijk is voor de dagelijkse leiding van het project.	
Projectmandaat	V101
De autorisatie van het bedrijfs- of programmamanagement aan de opdrachtgever om het project te initiëren.	
Projectmatig werken	C21
Het planmatig uitvoeren van werkzaamheden in een project.	
Projectmatrixstructuur	C25
Een structuur waarbij de rolverdeling van de operationele, functionele en hiërarchische baas voor de projectleden gescheiden is.	
Projectopdracht	V101
De beschrijving van de opdracht van het project, welke als basis dient voor de uitvoering van de projectdefinitiefase.	

Projectorganisatie	V51
Een tijdelijke organisatie om een project te realiseren. De projectorganisatie omvat de projectmanager, het projectmanagementteam en het projectteam.	
Projectorganogram	V51
De schematische voorstelling van de projectorganisatie.	
Projectplan	V104
Plan dat beschrijft hoe het project wordt uitgevoerd en bewaakt.	
Projectresultaat	V31/32
Het geheel van de door het project op te leveren producten en diensten.	
Projectrisico's en kansen	V111/112/113
Risico's en kansen die gevolgen kunnen hebben voor het realiseren van de projectdoelstellingen.	
Projectstructuur	V31/32
De schematische weergave van de producten en/of activiteiten van een project.	
Projectstructuurcodering	V31/32
De logische codering van alle elementen in een WBS.	
Projectsucces	V11
De mate waarin het projectresultaat de belanghebbenden tevreden stelt.	
Projectsucces- en faalcriterium	V11
Een aspect waarop in belangrijke mate het succes of falen van het project wordt afgemeten door de diverse betrokkenen.	
Projectsupport	V51
De ondersteuning van de projectmanager en de teammanager door bepaalde administratieve diensten te verrichten en specialistische ondersteunende taken uit te voeren.	
Projectsupport	V102
Een administratieve rol binnen het projectmanagementteam, die de projectmanager ondersteunt door bepaalde administratieve diensten te verrichten en specialistische ondersteunende taken uit te voeren	
Projectteam	V51
De projectmedewerkers die tezamen de specialistenwerkzaamheden uitvoeren en het projectresultaat realiseren	
Projectuitvoeringsfase	V104
De fase(n) waarin het projectresultaat wordt ontwikkeld en gerealiseerd.	
Projectverantwoording	V106
Een verantwoording van de projectmanager aan de opdrachtgever/stuurgroep over de aanpak en de gerealiseerde resultaten van het project.	

Definitielijst IPMA ICB4

Projectvoorbereidingsfase	V101
De periode voorafgaand aan het project waarin de projectopdracht wordt geformuleerd en overeengekomen.	
Protocol van oplevering	V106
Zie proces-verbaal van oplevering.	
Prototyping	G81/82
Het opstellen van een model of prototype om een oplossing te beoordelen.	
Publiekrecht	C32
Het recht dat regels geeft met betrekking tot de bevoegdheden van overheidsorganen en over de onderlinge verhouding tussen de verschillende overheden.	
Q	
R	
Raakvlak project	V101
De afhankelijkheid van een ander initiatief waarmee rekening gehouden dient te worden.	
Raakvlakken (systemen)	C25
Een systeemgrens, waarbij verschillende (sub)systemen/elementen invloed op elkaar kunnen uitoefenen	
Raamcontract	V91/92
Een contract waarbinnen deelopdrachten kunnen worden verstrekt.	
RACI-model	V51
Een verantwoordelijkheidsmatrix met een toedeling van de verantwoordelijkheden Responsible, Accountable, Consulted en Informed.	
RAG-code	V104
Een acroniem voor Red-Amber-Green en geeft aan hoe een status wordt beoordeeld op basis van de kleuren van een verkeerslicht.	
Randvoorwaarde	V101
Een fundamenteel aspect dat aanwezig of gereed moet zijn voordat kan worden gestart of voordat de werkzaamheden kunnen worden vervolgd.	
Rapport	G31-36
Schriftelijk verslag.	
Rapport maken	G31-36
Een techniek waarbij de luisteraar al dan niet onbewust op dezelfde golflengte van de spreker gaat zitten door bijvoorbeeld hetzelfde taalgebruik te hanteren en eenzelfde houding aan te nemen.	

Definitielijst IPMA ICB4

Rapportagestructuur	V51
Het raamwerk wie aan wie rapporteert.	
Rapporteren	G31-36
Het mondeling of schriftelijk verslag doen.	
Rationeel-emotieve therapie (RET)	G11/12/13
Een vorm van coaching die ervan uitgaat dat het niet de problemen zijn die het ons moeilijk maken, maar dat het de wijze is waarop we daarna kijken.	
Rationele intelligentie (IQ)	G11/12/13
Het vermogen logisch te redeneren, te analyseren en te verklaren.	
Reactieve probleemoplossing	G81/82
Een oplossingsaanpak om vraagstukken op te lossen die voortkomen uit gestructureerde informatieverzamelingen en oorzaak analyses.	
Rechtsleer	C32
Het geheel van geschriften gewijd aan de uitleg van het recht door gezaghebbende auteurs.	
Reële optie-analyse	C11/12/13
Een investeringsanalyse die uitgaat van de opties en hun potentie die zich kunnen voordoen gedurende de realisatie van die investering.	
Regelend recht	C32
Het recht waarop partijen in onderlinge overeenstemming mogen afwijken (in privaatrecht ook wel het aanvullend recht genoemd).	
Regiecontract	V91/92
Een contract waarbij werkzaamheden worden verricht tegen een vaste vergoeding per eenheid, die alle projectkosten dekt inclusief een toeslag of winstpercentage.	
Regressietest	V61/62
Een test of alle onderdelen van het systeem na een aanpassing nog goed functioneren.	
Relatieve slip-chart	V104
Een slip-chart waarbij het nog benodigde percentage van een meetwaarde wordt afgezet ten opzichte van het originele plan.	
Release	C27
De verzameling van producten bij een gefaseerde overdracht, die als een eenheid wordt gemanaged, getest en geïmplementeerd.	
Rentabiliteit	C29
Het rendement op het geïnvesteerd vermogen.	
Request for Information (RFI)	V91/92
Een verzoek om informatie.	
Request for Proposal (RFP)	V91/92
Een verzoek om een uitgebreide aanbieding te doen.	

Definitielijst IPMA ICB4

Request for Quotation (RFQ)	V91/92
Een verzoek om een prijsopgave.	
Reserve	C29
Niet aan de aandeelhouders uitbetaalde deel van de winst.	
Respect	C51
Waardering, achting of eerbied hebben voor iemand om zijn kwaliteiten of vaardigheden.	
Responsibility-Assignment Matrix (RAM)	V71/72/73
Een matrix welke een overzicht geeft wie in een project verantwoordelijk is voor de realisatie van de verschillende werkpakketten.	
Resterend risico of kans	V111/112/113
Het overgebleven risico of kans nadat risico- of kansmaatregelen zijn uitgevoerd.	
Restpunt	V106
Een gebrek of omissie die is vastgesteld tijdens de opname en die nog verholpen dient te worden.	
Restpuntenlijst	V106
Een lijst met alle gebreken die tijdens de oplevering zijn geconstateerd en die nog moeten worden verholpen.	
Resultaat (netto winst) na belasting	C29
Resultaat voor belasting minus vennootschapsbelasting.	
Resultaat (netto winst) voor belasting	C29
Bedrijfsresultaat minus financiële baten en lasten.	
Resultaatgerichtheid	G101
De aandacht van personen en/of een team op de te realiseren doelen.	
Resultaatverplichting	V91/92
Een verplichting om een vooraf gedefinieerd resultaat in een bepaalde tijd en tegen een bepaalde vergoeding op te leveren.	
Retorische vraag	G31-36
Een vraag waar je zelf helemaal geen antwoord op verwacht, hooguit een instemmend gebrom.	
Retrospective	C27
De evaluatie op het einde van een Sprint (timebox).	
Return on Investment (ROI)	C11/12/13
De netto winst/ investering.	
Revisiedocumenten	V106
Specialistendocumenten die aangeven hoe het eindresultaat daadwerkelijk is geworden.	

Definitielijst IPMA ICB4

Risico	V111/112/113
Een situatie of gebeurtenis die zich in de toekomst kan voordoen en die mogelijk negatieve gevolgen heeft voor het project.	
Risico- en kansdecompositie	V111/112/113
Een hiërarchische uitsplitsing van mogelijke risico's en kansen.	
Risico- en kansaversie	V111/112/113
De mate waarin de opdrachtgever/ het hoger management niet bereid is om risico's te nemen en kansen te pakken.	
Risico- en kansbereidheid	V111/112/113
De mate waarin de opdrachtgever/het hoger management bereid is om risico's te nemen en kansen te pakken.	
Risico- en kansblootstelling	V111/112/113
De mate waarin het project aan risico's en kansen is blootgesteld.	
Risico- en kanscategorie	V111/112/113
Een categorie van risico's- en kansen waarin risico's- en kansen kunnen worden geclassificeerd.	
Risico- en kanseigenaar	V111/112/113
Een persoon verantwoordelijk voor het managen van een individueel toegewezen risico of kans.	
Risico- en kanshorizon	V111/112/113
De tijdsperiode waarin een risico of kans kan optreden.	
Risico- en kanslogboek	V111/112/113
Zie risico- en kans logboek.	
Risico- en kansmaatregel	V111/112/113
Een actie om de blootstelling aan risico's en de mogelijkheid om kansen te realiseren op een voor de organisatie acceptabel niveau te brengen.	
Risico- en kansmaatregelcategorie	V111/112/113
Een categorie van risico- en kansmaatregelen waarin risico- en kansmaatregelen kunnen worden geclassificeerd.	
Risico- en kansprofiel	V111/112/113
Een grafische weergave van de waarschijnlijkheid en de impact van de geïdentificeerde risico's en kansen.	
Risico- en kansregister	V111/112/113
Een logboek van de geïdentificeerde risico's en kansen, inclusief de bijbehorende status, geschiedenis en risico- en kansmaatregelen.	
Risico- en kanstolerantie	V111/112/113
De grenswaarde van een risico of kans waarboven naar het naast hogere management over dat risico of die kans moet worden geëscaleerd.	

Definitielijst IPMA ICB4

Risico- en kanstolerantielij	V111/112/113
De lijn in het risico- en kansprofiel die aangeeft welke combinatie van waarschijnlijkheid en impact wel en niet binnen de risico- en kanstolerantie vallen.	
Risico-actiehoud	V111/112/113
Een persoon verantwoordelijk voor het uitvoeren van een risico- of kansmaatregel als deze maatregel niet kan worden uitgevoerd door de risico-of kanseigenaar.	
Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E)	C33
Een verplichte inventarisatie en evaluatie van de veiligheids- en gezondheidsrisico's in het kader van de Arbowet.	
Risicobudget	V111/112/113
Een reserve voor te maken kosten als specifieke vooraf voorziene risico's optreden.	
Risicomangement	V111/112/113
Het geheel van managementactiviteiten om kansen en risico's te beheersen.	
Risicomangementstrategie	V111/112/113
De strategie die de procedures, verantwoordelijkheden en technieken beschrijft voor het managen van risico's en kansen.	
Rol	V51
Een samenhangend pakket aan taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden die door een of meer personen vervuld kan worden.	
Rolbeschrijving	V51
De beschrijving van de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden voor een specifieke rol.	
Rolinhoud	G51
De taakuitvoering, gedrag, houding en uiterlijke kenmerken die horen bij de uitvoering van een bepaalde rol.	
Rolopvatting	G51
De persoonlijke wijze waarop iemand invulling geeft aan de rolinhoud.	
Rolvermenging	G51
Het onbewust overnemen (van delen) van de rolinhoud van anderen.	
Rolverwachting	G51
De impliciete en expliciete verwachtingen van de omgeving ten aanzien van de manier waarop de rolinhoud vorm en inhoud behoort te krijgen.	
Routinematig werken	C21
Het uitvoeren van werkzaamheden volgens vaste procedures en instructies.	
Ruis	G31-36
Al datgene wat de communicatie verstoort.	
Run chart	V61/62
Een visualisering van waarnemingen in de tijd.	

Definitielijst IPMA ICB4

S

Scatter diagram	V61/62
Een visualisering van waarnemingen van twee variabelen ten opzichte van elkaar.	
Scenarioanalyse	V111/112/113
Een inschatting van de ontwikkeling uitgaande van verschillende condities (scenario's).	
Scenarioplanning	V111/112/113
De scenarioanalyse en het definiëren en plannen van acties die moeten worden genomen om adequaat te kunnen anticiperen op de mogelijke scenario's.	
Scenarioplanning	G81/82
Een inschatting van de ontwikkeling uitgaande van verschillende condities (scenario's).	
Sceptisch standpunt	V111/112/113
Het kritisch analyseren van uitkomsten van waarschijnlijkheidsberekeningen.	
Schatten	V71/72/73
Het bij benadering bepalen van een waarde.	
Schattingsmethoden	V81/103
Technieken om een goede schatting te kunnen maken.	
Scope	V31/32
Het totaal van de op te leveren producten, diensten en uit te voeren activiteiten.	
Scope creep	V31/32
Een langzame en bijna ongemerkte uitbreiding van de scope, zonder dat de nieuwe scope expliciet wordt vastgesteld.	
Scrum	C27
Een specifieke agile-methode voor procesontwikkeling.	
Scrum bord	C27
Het takenbord waarop het nog uit te voeren werk, het onderhanden werk en het gereede werk in een Sprint wordt aangegeven.	
Scrum ceremonie	C27
Een gedefinieerde bijeenkomst in de methode Scrum.	
Scrum-of-Scrums	C27
Het overleg tussen verschillende Scrum-teams om het werk inhoudelijk op elkaar af te stemmen.	
Scrummaster	C27
Een dienend leider die verantwoordelijk is voor het Scrum proces.	
Secundair risico of kans	V111/112/113
Gevolgrisico of -kans	

Definitielijst IPMA ICB4

Selectiecriteria	V91/92
Criteria waarop gekwalificeerde partijen worden geselecteerd om uit te nodigen voor een aanbidding of offerte.	
Selectieve perceptie	G31-36
Een vorm van interne ruis waarbij de ontvanger slechts dat waarneemt wat appelleert aan zijn gevoels- en overtuigingswereld.	
Senior vertegenwoordiger van de gebruiker	V51
De rol die de gebruikers vertegenwoordigt in de stuurgroep.	
Senior vertegenwoordiger van de leverancier	V51
De rol die de leveranciers vertegenwoordigt in de stuurgroep.	
Service Level agreement (SLA)	V106
Een overeenkomst tussen een leverancier en klant over diensten die door de leverancier aan de klant worden geleverd.	
Short list	V91/92
Een lijst van uit te nodigen partijen om een aanbidding of offerte in te dienen.	
Single loop leren	C28
Het leren via instructies hoe iets gedaan moet worden.	
Slipchart	V104
Een grafische weergave van een verwachte waarde zoals die op verschillende momenten in de tijd werd ingeschat afgezet ten opzichte van het originele plan.	
SMART	V104
Een acroniem voor het maken van goede afspraken en staat voor Specifiek - Meetbaar - Acceptabel - Realistisch - Tijdgebonden.	
Sociale sensitiviteit	G101
De gevoeligheid voor de interne verhoudingen met betrekking tot de sociale en culturele verschillen tussen de verschillende personen en groeperingen en de daaruit mogelijk voortvloeiende discriminatie en subtielere achterstellende mechanismen.	
Solvabiliteit	C29
De mate waarin een onderneming in geval van liquidatie in staat is aan haar verplichtingen te voldoen.	
Span of control	C25
Het maximaal aantal personen dat effectief direct kan worden aangestuurd.	
Spanning	G11/12/13
Een toestand van grote aandacht, meestal bij onzekerheid over de afloop van een gebeurtenis.	
Specialistendocument	V52
Een document dat tijdens het project wordt opgesteld om het eindresultaat te realiseren.	

Definitielijst IPMA ICB4

Specialistendossier	V52
Het dossier dat de inhoudelijke documentatie omvat.	
Specialistenproduct	V31/32
Een product dat moet worden gerealiseerd om het projectresultaat op te kunnen leveren conform de specificaties.	
Specificatie	V21
Een gedetailleerde beschrijving van de criteria waar een product aan voldoet c.q. moet voldoen.	
Spiegelgesprek	G81/82
Een (groeps-)gesprek waarin feedback en informatie wordt verkregen in een directe confrontatie van luisteren en doorvragen.	
Sponsor	C22
Een vertegenwoordiger van het hoogste management in een organisatie, die het project ondersteunt.	
Sponsorgroep	C22
Entiteit die het programma initieert en beëindigt en de uiteindelijke budgetten goedkeurt.	
Sprint	C27
Een vaste tijdsperiode (timebox) van 1 tot 4 weken waarin een werkend stuk software moet worden opgeleverd.	
Sprint backlog	C27
Het geheel aan functionaliteiten die in de komende Sprint moet worden ontwikkeld.	
Sprint planning meeting	C27
De workshop na de Start of Sprint waarin het Ontwikkelteam het benodigde werk voor de komende Sprint plant.	
Sprint review	C27
De afsluitende workshop in een Sprint waarin de gerealiseerde producten worden gepresenteerd aan en getest worden door de gebruikers.	
Staande organisatie	C25
De permanente organisatie waarbinnen het project/programma zich afspeelt.	
Stafafdeling	C25
Een afdeling die de leiding ondersteunt in haar managementtaken.	
Stakeholder	V121
Zie belanghebbende.	
Stakeholder(management)strategie	V121
De strategie die de procedures, verantwoordelijkheden en technieken beschrijft voor het betrekken van de belanghebbenden en managen van de verwachtingen.	

Definitielijst IPMA ICB4

Standaard	V61/62
Een geheel van verantwoordelijkheden, processen, procedures en technieken voor algemeen en herhaald gebruik met de bedoeling hierin zo veel mogelijk orde te scheppen.	
Standaardafwijking	V41
Een maat voor de spreiding van een reeks waarden, zijnde in een grafische weergave waar de bolling van de curve overgaat in een holling.	
Start of Sprint (SoS)	C27
De workshop bij de start van de Sprint waarin de Producteigenaar de in die Sprint te ontwikkelen functionaliteiten toelicht aan de hand van User Stories.	
Stijlflexibiliteit	G91
Het kunnen variëren in gedrag, teneinde effectief invloed uit te oefenen op de belangensfeer, de machtssfeer, het onderhandelingsklimaat, de flexibiliteit en de opstelling van de onderhandelaars.	
Strategie	C11/12/13
De manier waarop een organisatie haar doelen wil bereiken.	
Strategiekaart	C11/12/13
Een visualisering hoe een organisatie waarde kan creëren door de strategische doelen door middel van oorzaak- en effectrelaties met elkaar te verbinden.	
Streefpunt onderhandeling	G91
De uitkomst die je hoopt te bereiken als resultaat van de onderhandeling.	
Stress	G11/12/13
Een langdurige of plotseling heftige verstoring van het evenwicht tussen belasting en belastbaarheid.	
Stressmanagement	G11/12/13
Een geheel van technieken en therapeutische behandelingen gericht op het verminderen van fysieke, emotionele en rationele spanning.	
Stresstest	V61/62
Een test van het systeem bij een piekbelasting.	
Strokenplanning	V41
Zie balkenschema.	
Stroomdiagram	V61/62
Een visualisering van een proces.	
Studentsyndroom	V81/103
De wet die stelt dat mensen pas geneigd zijn te starten met de werkzaamheden als de start van de werkzaamheden kritiek wordt.	
Succes- en faalfactor	V11
Een aspect die een sterke invloed heeft op het al dan niet succesvolle verloop van een project.	

Definitielijst IPMA ICB4

Suggestieve vraag	G31-36
Een vraag met een onderhuidse boodschap.	
Sunk costs	C11/12/13
De kosten die tot nu toe aan een investering zijn besteed.	
Swim lanes	V31/32
Banen in een productstroomschema, waarbij per baan alle producten van dat stroomschema worden getekend die door een en dezelfde partij moeten worden gerealiseerd.	
SWOT-analyse	G81/82
Een analysemethode, waarbij wordt gekeken naar de (on)mogelijkheden voor de organisatie in zijn omgeving. SWOT is een acroniem voor Strength - Weaknesses - Opportunities - Threads.	
SWOT-analyse	C11/12/13
Een analysemethode, waarbij wordt gekeken naar de (on)mogelijkheden voor de organisatie in zijn omgeving. SWOT is een acroniem voor Strength - Weaknesses - Opportunities - Threads.	
Systeem	C25
Een geheel van samenhangende of elkaar beïnvloedende elementen.	
Systeembenadering	G81/82
Een werkwijze om verschijnselen te bestuderen als een geheel met een onderlinge samenhang en in wisselwerking met de omgeving.	
Systeembenadering	C25
Een werkwijze om verschijnselen te bestuderen als een geheel met een onderlinge samenhang en in wisselwerking met de omgeving.	
Systeendenken	V131
Een benadering waarbij een (deel van een) organisatie of een project beschouwd wordt in termen van een systeem van variabelen die invloed uitoefenen op elkaar.	
Systeemtest	V61/62
Een test van het geheel van alle componenten samen.	
Systeemtheorie	C25
Een aanpak om systemen te beschrijven en hun functioneren te bestuderen zonder die entiteit geheel te ontleden.	
T	
Team	G61/62
Een groep mensen die in onderlinge afhankelijkheid samenwerken aan het verwezenlijken van een gemeenschappelijk doel of resultaat.	
Teambuilding	G61/62
Een verzamelnaam voor een reeks groepsactiviteiten, om samenwerking te bevorderen.	

Definitielijst IPMA ICB4

Teamleren	V131
Het proces waarbij een team als geheel competenties ontwikkelt die nodig zijn om bepaalde taken te vervullen.	
Teamlid/ teammedewerker	V51
De leden van een team.	
Teammanager (teamleider)	V51
De persoon die verantwoordelijk is voor het realiseren van de specialistenproducten, in overeenstemming met het overeengekomen werkpakket.	
Teamontwikkelingsfasen	G61/62
Opeenvolgende stappen in de groepsontwikkeling van teams, om te komen tot een effectieve uitvoering van samenwerking.	
Teamplan	V104
Een (optioneel) plan dat gebruikt als basis voor het opleveren van een Werkpakket.	
Teamrol	G61/62
Een kenmerkend geheel van gedragsopvattingen en -uitingen van een teamlid.	
Teamwerk	G61/62
Het concept dat mensen samenwerken als een team.	
Technische eis	V21
Een eigenschap of kenmerk waaraan een functie van het op te leveren product moet voldoen.	
Terugkoppelende besturing	C25
Een besturing waarbij de besturing plaatsvindt op de output.	
Terugvalplan (risico's)	V111/112/113
Een calamiteitenplan dat gericht is op het terugkeren naar de uitgangssituatie in geval bij het doorvoeren van een verandering een calamiteit optreedt. Een terugvalplan is daarmee een bijzonder soort calamiteitenplan.	
Terugverdientijd	C11/12/13
De periode waarin de investering wordt terugverdiend.	
Test	V61/62
Het beoordelen of een product voldoet door het product onder (verschillende) omstandigheden te gebruiken.	
Testregister	V61/62
Een kwaliteitsregister specifiek voor de uit te voeren testen.	
THEFD-analyse	C23
Een multicriteria-analyse om keuzen tussen initiatieven te maken. THEFD is een acroniem en staat voor Tempo, Haalbaarheid, Efficiency, Flexibiliteit en Doelgerichtheid.	

Definitielijst IPMA ICB4

Tijdelijke PMO	V102
Zie projectsupport.	
Tijdmanagement	G11/12/13
Het managen van je eigen beschikbare tijd om zo'n effectief mogelijke manier.	
Timeboxing	V41
Een fasering waarbij het projectresultaat in vaste tijdsblokken incrementeel wordt opgeleverd.	
Toevoeging reserves	C29
Bedrag wat in het boekjaar wordt toegevoegd aan de reserves op de balans.	
Tolerantie	V71/72/73
De overeengekomen ruimte in het plan waarbinnen de verantwoordelijk manager niet naar het naasthogere niveau hoeft te escaleren voor besluitvorming	
Tolerantie	V104
De toegestane afwijking van een plan waarbinnen niet naar het bovenliggende managementniveau hoeft te worden geëscaleerd.	
Totale activa	C29
Totaal van bezittingen en vorderingen van een onderneming.	
Totale speling	V41
De totale hoeveelheid tijd dat een activiteit kan vertragen, zonder dat de totale doorlooptijd van een plan wordt vergroot.	
Transactieproces	C25
Een proces dat een ruil teweegbrengt.	
Transformatieproces	C25
Een proces dat een verandering van (fysieke) kenmerken teweegbrengt.	
Transitiemanagement	C22
Het geheel van managementactiviteiten om een structurele verandering in een organisatie door te voeren.	
Triple loop leren	C28
Het leren hoe te leren.	
Turn-key contract	V91/92
Een contract waarbij één enkele firma ervoor zorgt dat een project geheel gebruiksklaar wordt opgeleverd tegen een vaste prijs.	
Tussenresultaat	V31/32
Een specialistenproduct die tijdens het project moet worden opgeleverd om het projectresultaat te kunnen realiseren.	
Tweede oplevering project	V106
De afsluitende beoordeling om na te gaan of alle restpunten naar tevredenheid van de klant zijn verholpen.	

Definitielijst IPMA ICB4

U

Uitbesteden	V91/92
Het verwerven van diensten van derden, waarbij de verantwoordelijkheid voor de realisatie komt te liggen bij de aanbiedende partij.	
Uitkomst	C22
Het resultaat van de verandering, welke normaliter wordt beschreven in termen van het effect van de verandering op het uiteindelijke gedrag en de omstandigheden.	
Uitkomstverwachting onderhandeling	G91
Wat je denkt te bereiken als resultaat van de onderhandeling.	
Unanimiteit	G81/82
Een besluitvorming waarbij alle stemmen voor hetzelfde zijn.	
Unit-test	V61/62
Een test van de afzonderlijke componenten.	
Uren x tarief contract	V91/92
Een contract waarbij de werkzaamheden worden vergoed tegen een vast tarief per uur, los van de actuele materiaal en materieelkosten.	
Uren x tarief met een maximum contract	V91/92
Een uren x tarief contract waarbij het totaal niet boven een afgesproken maximum mag uitkomen.	
Urgentie	V33/105
Een maat hoe snel op een issue moet worden gereageerd.	
User story	C27
Een gestructureerde beschrijving wat een functionaliteit omvat en waarom een klant die functionaliteit wil hebben.	

V

Valideren	V61/62
Het controleren of het programma van eisen of de project-(deel-) resultaten geschikt zijn voor de beoogde toepassing of het beoogde doel (fit for purpose).	
Variabele kosten	C29
Kosten die veranderen ten gevolge van een verandering in de bedrijfsdrukke.	
Variabele kostencalculatie	C29
Een methode van kostencalculatie waarbij alleen de variabele kosten als productkosten aan de producten/orders worden toegerekend.	
Variantie	V41
Een maat voor de spreiding van een reeks waarden, ofwel een maat voor de betrouwbaarheid van de uitkomsten, is het kwadraat van de standaardafwijking.	

Definitielijst IPMA ICB4

Vaste activa	C29
Activa die een gebruiksperiode hebben van langer dan een jaar.	
Vaste kosten	C29
Kosten die niet veranderen ten gevolge van een verandering in de bedrijfsdrukke (zolang de bedrijfsdrukke binnen een bepaalde omvang blijft).	
Vaste prijs contract	V91/92
Een contract waarbij een product of dienst wordt geleverd tegen een vaste prijs.	
Veiligheid	C33
De waarborg tegen aantasting van een persoon of object.	
Velocity	C27
De hoeveelheid werk dat het Ontwikkelteam in één Sprint kan opleveren.	
Velocity analyse	V81/103
Een schattingsmethode waarin de productiesnelheid van onderdelen ten opzichte van elkaar of ten opzichte van een referentie-onderdeel wordt bepaald.	
Vennootschapsbelasting	C29
Te betalen belasting over de nettowinst van de onderneming.	
Verandermanagement	V131
Een vorm van management die zich specifiek richt op het doorvoeren van veranderingen in een organisatie.	
Verantwoordelijkheidsmatrix	V51
Een matrix met een toedeling van de verschillende verantwoordelijkheden en bevoegdheden.	
Verbale communicatie	G31-36
Communicatie door middel van woorden en/of geluiden.	
Verborgten gebrek	V106
Een gebrek of omissie die tijdens een normale opname niet kan worden geconstateerd.	
Verdrag	C32
Een schriftelijke overeenkomst van bindende aard tussen twee of meer staten of volkenrechtelijke instellingen.	
Vergadering	G31-36
Een bijeenkomst van twee of meer personen die binnen een bepaalde tijdspanne bepaalde onderwerpen bespreken om tot een oordeel en/of een besluit te komen.	
Vergroten (kansmaatregel)	V111/112/113
Het nemen van een proactieve maatregel om de waarschijnlijkheid en/of het voordeel van een kans te vergroten.	
Verifiëren	V61/62
Het controleren of iets conform de specificaties gemaakt is.	

Definitielijst IPMA ICB4

Verklaring van acceptatie	V106
Een expliciete verklaring dat het op te leveren product voldoet aan de acceptatiecriteria en geschikt is voor gebruik.	
Vermijden (risicomaatregel)	V111/112/113
De activiteit waardoor het risico wordt veroorzaakt niet uitvoeren of voortzetten.	
Verminderen impact (risicomaatregel)	V111/112/113
Het nemen van een preventieve maatregel om de impact van het risico te verkleinen.	
Verminderen waarschijnlijkheid (risicomaatregel)	V111/112/113
Het nemen van een preventieve maatregel om de waarschijnlijkheid van het risico te verkleinen.	
Verpanding	V71/72/73
Een zekerheidsstelling waarmee een roerende zaak of vordering wordt bezwaard.	
Versiefasering	V41
Een fasering waarbij eerst één specifieke versie van het op te leveren product wordt ontwikkeld en in gebruik genomen voordat opeenvolgende versies worden ontwikkeld.	
Vervroegde ingebruikname	V106
Een situatie waarbij de klant (een deel van) het projectresultaat in gebruik neemt, voordat de eigenlijke overdracht heeft plaatsgevonden.	
Verwachte geldwaarde	V111/112/113
De waarschijnlijkheid maal de financiële impact van een risico of kans.	
Verwachtingswaarde	V111/112/113
De waarschijnlijkheid maal de impact van een risico of kans.	
Verwijderen (risicomaatregel)	V111/112/113
Het wegnemen van de risicobron.	
Vierhoekenbeding	V91/92
Een beding in het contract waarin wordt vastgelegd dat alle afspraken ten aanzien van de overeenkomst in het voorliggende contract zijn opgenomen en dat alle overige (eerder gemaakte) afspraken derhalve komen te vervallen, respectievelijk geen rechtskracht meer hebben.	
Virtueel team	G61/62
Een groep mensen die door de tijd, ruimte en organisatorische grenzen heen samenwerken aan resultaten en doelen gebruikmakend van moderne communicatiemiddelen.	
Visgraatdiagram	V111/112/113
Een visualisering van een oorzaak ten opzichte van meerdere gevolgen of andersom in de vorm van een visgraat.	
Visie	C11/12/13
Een visionair en ambitieus beeld hoe de organisatie gezien wil worden.	

Definitielijst IPMA ICB4

Visiedocument	C22
Een vanuit klantperspectief gerichte omschrijving van wat je wilt bereiken, vastgelegd in een document.	
Vlottende activa	C29
Activa die een gebruiksperiode hebben korter dan een jaar.	
VOF	V91/92
Een samenwerking onder gemeenschappelijke naam en risico met een eigen afgescheiden vermogen en eigen personeel.	
Volwassenheidsniveau organisatie	C24
De mate waarin een organisatie (een bepaald aspect) op een systematische en effectieve manier kan managen.	
Voorovereenkomst	V91/92
Een opdracht om het 1e gedeelte van het uit te voeren werk uit te voeren apart van de hoofdopdracht, om zo meer tijd te creëren voor het inkoopproces voor de hoofdopdracht.	
Voorraden	C29
Grondstoffen, halffabricaten en nog niet verkochte eindproducten.	
Voorschrift	V61/62
Een dwingende bepaling met een wettelijke basis afgegeven door een bestuurlijk gezag.	
Voortgang	V104
De mate van de realisatie van de doelstellingen van een plan.	
Voortgangsrapport	V104
Een managementproduct waarmee de voortgang en de status van het project worden vastgelegd.	
Voortgangsrapport	V104
Een rapport opgesteld door de individuele teammanagers op overeengekomen tijdsintervallen om de projectmanager te informeren over de voortgang van de overeengekomen werkpakketten en de daarbij optredende issues, kansen en risico's.	
Voorwaardelijke risico's en kansen	V111/112/113
Risico's en kansen waarvan de waarschijnlijkheid van optreden afhankelijk is van het optreden van andere risico's en kansen.	
Voorwaarts-koppelende besturing	C25
Een besturing waarbij de besturing plaatsvindt op de input.	
Voorzieningen	C29
Reservering voor toekomstige verplichtingen, zoals een pensioenvoorziening.	
Vorderingen	C29
Bedragen die klanten nog aan de onderneming moeten betalen excl. BTW.	

Definitielijst IPMA ICB4

Vormvrije overeenkomst	C32
Een overeenkomst die tot stand komt op het moment dat partijen een wilsovereenstemming bereiken.	
Vrije speling	V41
De totale hoeveelheid tijd die een activiteit kan vertragen, zonder effect te hebben op de opvolgende activiteiten.	
W	
Waardeanalyse	G81/82
Een analysemethode om kosten en functies te optimaliseren.	
Waardemanagement	V21
De systematische aanpak om kosten en functies te optimaliseren.	
Waarschijnlijkheid (van risico's en kansen)	V111/112/113
De relatieve frequentie dat een risico of een kans daadwerkelijk optreedt.	
Waiver	V33/105
De beslissing dat een kwaliteitseis komt te vervallen en niet meer van toepassing is.	
Wanprestatie	C32
Een aan een van de partijen in een overeenkomst toe te rekenen tekortkoming.	
WBS-woordenboek	V31/32
Een logboek met een gedetailleerde beschrijving van het werk en de technische documentatie van elk WBS-element.	
Weerstandpunt onderhandeling	G91
Het punt vlak voor het breekpunt, welke nog slechts een laatste mogelijkheid open laat om de deal te sluiten.	
Weighted average cost of capita (WACC)	C11/12/13
Het gewogen gemiddelde is van het rentepercentage dat moet worden betaald over het geleende geld (vreemd vermogen) en het gewenste percentage aan dividend dat moet worden uitbetaald aan de aandeelhouders (eigen vermogen).	
Wens	V21
Een criterium waaraan niet of ten dele voldaan kan worden om toch tot een aanvaardbare oplossing te komen.	
Werkdecompositiestructuur (WBS)	V31/32
Een productgerichte hiërarchische decompositie van het werk (het geheel van producten) dat moet worden opgeleverd om het projectresultaat te realiseren.	
Werkpakket (WBS)	V31/32
Het geheel van samenhangende werkzaamheden nodig voor het realiseren van één of meer producten.	

Definitielijst IPMA ICB4

Wet	C32
De geschreven rechtsregels.	
Wijziging	V33/105
Een verandering van een formeel vastgelegde status.	
Wijzigingsautoriteit	V51
De persoon of entiteit die geautoriseerd is wijzigingen en afwijkingen van specificaties af te handelen.	
Wijzigingsautoriteit	V33/105
De persoon of entiteit die geautoriseerd is wijzigingen en afwijkingen van specificaties af te handelen.	
Wijzigingsbeheer	V33/105
Het beheer van (potentiële) wijzigingen en andere projectissues.	
Wijzigingsbudget	V33/105
Een budget gealloceerd aan de wijzigingsautoriteit om het doorvoeren van wijzigingen te financieren.	
Wijzigingsprocedure	V33/105
Een procedure voor het afhandelen van wijzigingsverzoeken.	
Wijzigingsverzoek	V33/105
Een verzoek om een aanpassing van het op te leveren resultaat.	
Wil	G11/12/13
Het bewuste vermogen om van een gedachte over te gaan naar een handeling.	
Win-winakkoord	G91
Een overeenstemming tussen twee of meer verschillende partijen, die voor alle partijen tegemoet komt aan hun essentiële belangen.	
Winst- en verliesrekening	C29
Een samenvattend overzicht van alle kosten en opbrengsten gedurende een bepaalde periode.	
Workshop	G31-36
Een participerende werkbijeenkomst, waarin deelnemers op interactieve wijze actief meewerken aan het resultaat.	

X

Y

Definitielijst IPMA ICB4

Z

Zakelijke risico's en kansen

V111/112/113

Risico's en kansen die met name gevolgen kunnen hebben op het effect dat de klant met het projectresultaat wil bereiken.

Zelfbeheersing

G11/12/13

Het op een systematische en gedisciplineerde manier omgaan met stressvolle situaties.

Zelfkennis

G11/12/13

Het vermogen om zowel je geestelijke als fysieke mogelijkheden en onmogelijkheden in concrete situaties in te schatten.

Zelfmotivatie

G11/12/13

Het vermogen om zichzelf tot handelen te bewegen en gestelde doelen na te streven.

Zelfstandige kostenplaats

C29

Een bedrijfs onderdeel waar een gemeten prestatie wordt verricht voor een andere kostenplaats.

Zintuigelijk verdiepen

G81/82

Een techniek waarbij bij een gekozen idee vragen worden gesteld die alle zintuigen prikkelen.

Zorgethiek

G21/22

Een denkwijze binnen de ethiek waarbij het ethisch handelen wordt bepaald door het belang van en de zorg voor de naaste.